

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ
W SOPOCIE
W 2010 ROKU

KWIECIEŃ 2011

SPIS TREŚCI:

Rozdział I	WPROWADZENIE	4
Rozdział II	STRUKTURA	6
Rozdział III	FINANSOWANIE	6
	3.1. ZADANIA Z USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ	6
	3.2. ZADANIA Z INNYCH USTAW	7
Rozdział IV	KLIENCI	8
	4.1. NA PODSTAWIE USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ	8
	4.2. NA PODSTAWIE INNYCH USTAW	8
	4.2.1 ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych	8
	4.2.2 ustawa o świadczeniach rodzinnych i ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów	9
Rozdział V	WSPARCIE OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH	9
	5.1. OŚRODKI WSPARCIA	9
	5.1.1. Dzienny Dom Pomocy Społecznej (DDPS), Dzienny Dom Pobytu (DDP)	9
	5.1.2. Środowiskowy Dom Samopomocy – Ośrodek Adaptacyjny (ŚDS-OA)	10
	5.2. USŁUGI OPIEKUŃCZE	10
	5.2.1. Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania	10
	5.2.2. Realizacja Sopotkiego Programu Wsparcia Osób Objętych Usługami Opiekuńczymi w Środowisku	11
	5.2.3. Specjalistyczne usługi opiekuńcze w ośrodkach wsparcia	11
	5.2.4. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi ...	12
	5.3. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ	12
	5.3.1. Dom Pomocy Społecznej w Sopocie	13
	5.4. ŚWIADCZENIE REHABILITACJI SPOŁECZNEJ	14
	5.5. <i>SOPOCKIE TARGI SENIORA</i>	15
	5.6. <i>PROJEKT KAWIARNIA DLA SENIORA</i>	15
Rozdział VI	WSPARCIE MIESZKAŃCÓW O NAJNIŻSZYCH DOCHODACH	16
	6.1. POMOC PIENIĘŻNA	16
	6.1.1. Zasiłek stały	16
	6.1.2. Składki na ubezpieczenie zdrowotne	17
	6.1.3. Zasiłek okresowy	17
	6.1.4. Zasiłek celowy	17
	6.1.4.1. Pomoc na pokrycie kosztów leków i leczenia	18
	6.1.4.2. Pomoc na pokrycie kosztów opału i dogrzanie mieszkania	18

	6.1.4.3. Pomoc na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	18
	6.1.4.4. Sprawienie pogrzebu	19
	6.1.4.5. Pomoc na pokrycie kosztów zakupu żywności w ramach dożywiania – zasiłki celowe	19
	6.2. DOŻYWIANIE – POSIŁKI	19
	6.3. POMOC OSOBOM BEZDOMNYM, W TYM SCHRONIENIE	19
Rozdział VII	ŚRODOWISKOWA PRACA SOCJALNA	21
	7.1. KONTRAKT SOCJALNY	22
	7.2. ASYSTENT RODZINY	22
	7.3. PROJEKT SYSTEMOWY <i>PRZYSZŁOŚĆ W TWOICH RĘKACH</i>	23
	7.4. PRACE SPOŁECZNE – UŻYTECZNE	23
	7.5. WOLONTARIAT	24
Rozdział VIII	POMOC DZIECKU I RODZINIE	25
	8.1. POMOC RODZINIE ZNAJDUJĄCEJ SIĘ W KRYZYSIE	25
	8.2. REALIZACJA PROGRAMU PRZECIWDZIAŁNIA PRZEMOCY W RODZINIE	25
	8.3. PORADNICTWO SPECJALISTYCZNE	26
	8.3.1. Poradnictwo pedagogiczne	26
	8.3.2. Poradnictwo prawne	26
	8.3.3. Poradnictwo psychologiczne	27
	8.4. RODZICIELSTWO ZASTĘPCZE	27
	8.5. MIEJSCA INTERWENCYJNE	28
	8.6. PLACÓWKI OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZE	29
	8.6.1. Placówka opiekuńczo – wychowawcza – wielofunkcyjna	29
	8.6.2. Placówka opiekuńczo – wychowawcza wsparcia dziennego	30
	8.7. PRACA SOCJALNA Z RODZINAMI NATURALNYMI I WYCHOWANKAMI SYSTEMU OPIEKI ZASTĘPCZEJ	31
	8.8. USAMODZIELNIENIA WYCHOWANKÓW OPUSZCZAJĄCYCH RODZINY ZASTĘPCZE I PLACÓWKI OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZE	31
	8.9. MIESZKANIE CHRONIONE	32
Rozdział IX	ZADANIA REALIZOWANE PRZEZ ORGANIZACJE POZARZĄDOWE I INSTYTUCJE KOŚCIELNE	32
Rozdział X	ŚWIADCZENIA RODZINNE, FUNDUSZ ALIMENTACYJNY, POSTĘPOWANIE WOBEC DŁUŻNIKÓW ALIMENTACYJNYCH	33
Rozdział XI	PODSUMOWANIE	34
SPIS TABEL		36

Rozdział I

WPROWADZENIE

Według *ustawy o pomocy społecznej* pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W 2010 roku pomoc udzielana była w przypadku trudnej sytuacji życiowej przy spełnieniu **ustawowego kryterium dochodowego**, które odpowiednio wynosiło:

1. dla osoby samotnej **477 zł**,
2. dla osoby w rodzinie **351 zł**,
3. w przypadku przyznawania pomocy w zakresie dożywiania **na podstawie ustawy o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”**:
 - a. dla osoby samotnie gospodarującej, której dochód nie przekraczał 150 % ustawowego kryterium dochodowego tj. 715,50 zł,
 - b. dla osoby w rodzinie, której dochód nie przekraczał 150 % ustawowego kryterium dochodowego tj. 526,50 zł,
4. w przypadku przyznawania pomocy **na zakup leków na podstawie Uchwały Rady Miasta Sopotu** podwyższającej kryterium dochodowe dla osoby samotnie gospodarującej: kobiecie od 60 roku życia albo mężczyźnie od 65 roku życia, której dochód nie przekraczał 200 % ustawowego kryterium dochodowego tj. 954 zł,
5. w przypadku przyznawania pomocy **na zakup leków oraz dogrzania mieszkań na podstawie Uchwały Rady Miasta Sopotu** podwyższającej kryterium dochodowe:
 - a. dla osoby samotnej, której dochód nie przekraczał 150 % ustawowego kryterium dochodowego tj. 715,50 zł,
 - b. dla osoby w rodzinie, w której dochód nie przekraczał 130 % ustawowego kryterium dochodowego tj. 456,30 zł,
6. w przypadku przyznawania pomocy w formie **posiłków na podstawie Uchwały Rady Miasta Sopotu** pomoc może zostać przyznana nieodpłatnie:
 - a. jeśli dochód osoby samotnie gospodarującej nie przekracza 150 % ustawowego kryterium dochodowego tj. 715,50 zł,
 - b. jeśli dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 150 % ustawowego kryterium dochodowego tj. 526,50 zł.

MOPS w Sopocie wykonywał zadania gminy, powiatu oraz zadania zlecone przez administrację rządową. Pomoc udzielana była w formie pieniężnej, w naturze lub usługach. Świadczenia miały charakter stały, okresowy lub jednorazowy. Osobom niezaradnym życiowo, niepełnosprawnym, MOPS opłacał bezpośrednio świadczenia np. gaz, energię elektryczną i opał, wydawane były gorące posiłki. Praca socjalna z klientami nastawiona była na ich usamodzielnienie życiowe oraz integrację ze środowiskiem. Kontynuowano pracę opartą na aktywnych formach tj. kontrakty socjalne z zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji: prace społecznie – użyteczne, grupy wsparcia, szkolenia zawodowe, warsztaty psychologiczne. Realizowano projekt *Asystent rodziny* wzmacniając rodzinę w jej funkcjonowaniu. Osobom wymagającym wsparcia w codziennych czynnościach przyznawano usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania lub w ośrodkach wsparcia oraz domach pomocy społecznej. Udzielano pomocy dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej oraz osobom będącym w kryzysie. Kontynuowano działania zmierzające do pozyskania nowych rodzin zastępczych.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie realizował zadania wynikające z *ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*, jak również *ustawy o promocji zatrudnienia i instrumentach rynku pracy*. Dodatkowo na zlecenie Prezydenta Miasta Sopotu realizowano zadania z *ustawy o świadczeniach rodzinnych* oraz *ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów*. Wszystkie działania podejmowane w 2010 roku oparte były o wspomniane ustawy oraz zgodne z uchwałami Rady Miasta Sopotu. Bieżąca działalność zgodna była z:

1. Strategią Integracji i Polityki Społecznej Sopotu na lata 2010 – 2015,
2. Planem Strategicznym Wspierania Osób Niepełnosprawnych w Sopocie na lata 2005 – 2014,
3. Programem Systemu Opieki nad Dzieckiem i Rodziną w Sopocie na lata 2006 - 2014,
4. Programem promocji zatrudnienia oraz aktywizacji sopockiego rynku pracy na lata 2007 – 2013,
5. Powiatowym Programem na Rzecz Zatrudnienia i Spójności Społecznej 2007 – 2013,
6. Programem przeciwdziałania przemocy w rodzinie na lata 2008 – 2014,
7. Sopockim Programem Wsparcia Osób Objętych Usługami Opiekuńczymi w Środowisku „Tęczowa Jesień” na lata 2009-2011,
8. Programem Współpracy Gminy Miasta Sopotu z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na terenie miasta na rok 2010.

Przez cały rok prowadzono akcję informacyjną dla mieszkańców Sopotu dotyczącą działalności merytorycznej Ośrodka: ulotki, strona internetowa, komunikaty prasowe.

W dniu 25 czerwca 2010 roku weszła w życie Uchwała Rady Miasta Sopotu Nr XL/482/2010 w sprawie przyjęcia Strategii Integracji i Polityki Społecznej Sopotu 2010 – 2015. Zgodnie z §4 te same uchwały straciła moc Uchwała XXIII/408/05 z dnia 11 lutego 2005r. w sprawie przyjęcia Strategii Integracji i Polityki Społecznej Sopotu 2005 – 2014.

Zmiana Strategii Integracji i Polityki Społecznej Sopotu podyktowana była koniecznością aktualizacji w/w dokumentu w wyniku monitoringu prowadzonego przez Zespół Wdrażający Strategię. Zmieniająca się rzeczywistość społeczna, zmiany demograficzne, nowe zagrożenia społeczne, konieczność stosowania nowych form wsparcia wymagają nowych form działania i nowelizacji w zakresie polityki społecznej. Poprzednia Strategia funkcjonowała przez 5 lat i wymagała składania corocznych sprawozdań z jej realizacji. Zadania określone przez 8 głównych celów dawnej strategii realizowane były w sposób ciągły przez cały okres funkcjonowania Strategii. W budżecie Sopotu corocznie przyznawano środki na realizację zadań miasta związanych z celami Strategii. Stworzono również możliwość pozyskiwania dotacji poprzez ogłaszanie konkursów ofert oraz zorganizowano system poradnictwa pozyskiwania środków zewnętrznych. Informacje o realizacji poszczególnych celów Strategii zamieszczono na ulotkach, plakatach oraz na stronie internetowej Urzędu Miasta, a w odniesieniu do podmiotów realizujących cele Strategii posiadających własne strony internetowe – także na ich własnych stronach.

Oba dokumenty strategiczne obowiązujące w 2010 roku różnią się od siebie w sposób zasadniczy. Strategia obowiązująca w pierwszym półroczu oparta była na realizacji celów w ramach poszczególnych resortów, nowa opiera się na 4 obszarach (1. Bezpieczeństwo, 2. Infrastruktura społeczna, 3. Edukacja, kultura i rekreacja. 4. Aktywność społeczna). Zmiana ta wpłynęła na konieczność dostosowania sprawozdawczości do potrzeb nowej Strategii Integracji. W miejsce dotychczasowego sprawozdania opisowego z realizacji poszczególnych celów wprowadzone zostało sprawozdanie cząstkowe oparte głównie na wskaźnikach stanowiące załącznik do Strategii Integracji i Polityki Społecznej Sopotu 2010 – 2015. Ponadto zgodnie z nową Strategią Integracji w miejsce dotychczasowego 12 – osobowego Zespołu Wdrażającego Strategię Integracji powstał 5 – osobowy Zespół Monitorujący Wdrażanie Strategii Integracji oparty na koordynatorach obszarów.

Wprowadzona w tym dokumencie zmiana spowodowała, iż sprawozdanie z realizacji Strategii Integracji i Polityki Społecznej Sopotu za 2010 rok jako jednolitego dokumentu nie jest możliwe. Informacje dotyczące realizacji Strategii Integracji w 2010 roku mają swoje odzwierciedlenie w sprawozdaniach formalnych podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań Strategii w 2010 roku. Realizowane zadania w zakresie pomocy społecznej zawarte są w sprawozdaniu rocznym Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, zadania w zakresie integracji społecznej, bezpieczeństwa, edukacji i zdrowia – w poszczególnych jednostkach resortowych. Sprawozdanie roczne z realizacji Strategii Integracji i Polityki Społecznej Sopotu będzie sporządzone zgodnie z wytycznymi nowej Strategii za okres 12 miesięcy 2011 roku.

Rozdział II

STRUKTURA

Struktura Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej jest na bieżąco dostosowywana do potrzeb wynikających z realizowanych zadań. Zgodnie ze statutem, MOPS jest koordynatorem działań w zakresie pomocy społecznej w mieście, diagnozując i tworząc kompleksowy system odpowiadający potrzebom w mieście w zakresie pomocy społecznej. Część zadań realizowanych w ramach systemu pomocy społecznej została zlecona organizacjom pozarządowym i kościelnym w otwartym konkursie ofert lub następował zakup usługi zgodnie z *ustawą Prawo zamówień publicznych*.

Według stanu na 31.12.2010r. w MOPS Sopot zatrudnionych było 95 osób na 86,6 etatach, a średni rejon pracownika socjalnego wynosił 1 911 mieszkańców, w tym 2 etaty pracownika socjalnego finansowane z EFS (standard 2 000 mieszkańców na jednego pracownika socjalnego).

Wszyscy pracownicy merytoryczni posiadali odpowiednie kwalifikacje zawodowe. Pracownicy socjalni posiadali kierunkowe wykształcenie, w tym wyższe o kierunku praca socjalna. Ponad połowa wszystkich pracowników MOPS legitymowała się wykształceniem wyższym. Ponadto, pracownicy uczestniczyli w szkoleniach podnoszących ich kwalifikacje i umiejętności.

MOPS udzielał pomocy na podstawie decyzji administracyjnych w oparciu o rodzinny wywiad środowiskowy, z wyłączeniem pracy socjalnej, poradnictwa, udziału w grupach wsparcia, sesjach terapeutycznych, spotkaniach integracyjnych.

Tabela nr 1. Liczba wydanych decyzji administracyjnych i odwołań w 2010 roku.

Liczba wydanych decyzji ogółem <i>w tym:</i>	7 240
Liczba wydanych decyzji administracyjnych w zakresie pomocy społecznej	5 651
Liczba wydanych decyzji w związku z realizacją ustawy o świadczeniach rodzinnych z funduszu alimentacyjnego	1 589
Liczba odwołań od decyzji <i>w tym:</i>	36
Liczba decyzji oczekujących na rozpatrzenie	27
Liczba odwołań, które utrzymano w mocy	5

Rozdział III

FINANSOWANIE

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie oraz jednostki organizacyjne pomocy społecznej realizowały zadania wynikające z *ustawy o pomocy społecznej* oraz innych ustaw. Ogółem na wszystkie zadania w tym zakresie przeznaczono **7,4 %** środków budżetu miasta (łącznie z wydatkami na budowę Domu Pomocy Społecznej w Sopocie).

3.1. ZADANIA Z USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ

MOPS realizował zadania wynikające z *ustawy o pomocy społecznej* ze środków własnych miasta Sopotu i dotacji z Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego. Trzy projekty finansowano ze środków Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (w tym jeden częściowo ze środków UE) oraz z Europejskiego Funduszu Społecznego. Zadania z zakresu *ustawy o pomocy społecznej* realizowane były także przez Dom Dziecka „Na Wzgórzu” i Dom Pomocy Społecznej (Sopockie Centrum Seniora). 80,4 % środków ogółem na realizację zadań pomocy

społecznej pochodziło ze środków Miasta (bez świadczeń rodzinnych, rehabilitacji społecznej, składek na ubezpieczenie zdrowotne oraz dochodów własnych).

3.2. ZADANIA Z INNYCH USTAW

Zadania wynikające z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej realizowano ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i środków własnych miasta Sopotu.

Na zlecenie Prezydenta Miasta Sopotu realizowano zadania z ustawy o świadczeniach rodzinnych i ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów ze środków z Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego i środków własnych miasta Sopotu.

Tabela nr 2. Realizacja zadań przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie w 2010 roku (na podstawie ustawy o pomocy społecznej i innych ustaw; płatnikiem MOPS i Urząd Miasta Sopotu).

Lp.	Wyszczególnienie	Koszty ogółem	procent ze środków miasta	procent ze środków pochodzących z innych źródeł
OGÓŁEM		20 945 984 zł	59,7%	40,3%
zadania z ustawy o pomocy społecznej ogółem		15 185 717 zł	80,4%	19,6%
własne gminy o charakterze obowiązkowym		9 650 648 zł	79,1%	20,9%
1.	schronienie, sprawienie pogrzebu, ubranie, zasiłki okresowe, zasiłki celowe	870 564 zł	91,5%	8,5%
2.	zasiłki celowe według podwyższonego kryterium zgodnie z Uchwałą Rady Miasta Sopotu	80 713 zł	100,0%	0,0%
3.	dożywianie (wraz z programem „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”)	342 376 zł	43,3%	56,7%
4.	zasiłki stałe	1 169 206 zł	0,0%	100,0%
5.	składki na ubezpieczenie zdrowotne	95 421 zł	0,0%	100,0%
6.	usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania i specjalistyczna opieka całodobowa	1 567 573 zł	100,0%	0,0%
7.	kierowanie do domów pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności	582 928 zł	97,5%	2,5%
8.	Dom Pomocy Społecznej w Sopocie (bez inwestycji)	1 034 878 zł	100,0%	0,0%
9.	prowadzenie MOPS	3 906 989 zł	88,0%	12,0%
własne gminy		1 593 624 zł	72,9%	27,1%
10.	zasiłki celowe specjalne	131 707 zł	100,0%	0,0%
11.	ośrodki wsparcia (DDPS, DDP, ŚDS-OA)	837 334 zł	100,0%	0,0%
12.	projekt systemowy ze środków EFS	423 978 zł	9,8%	90,2%
13.	zadania wspierane realizowane przez organizacje pozarządowe	89 000 zł	100,0%	0,0%
14.	realizacja projektu Sopotkie Targi Seniora	63 392 zł	22,3%	77,7%
15.	pozostałe zadania	7 448 zł	100,0%	0,0%
16.	wydatki z dochodów własnych	40 765 zł	100,0%	0,0%
zlecone z zakresu administracji rządowej realizowane przez gminę		503 636 zł	0,0%	100,0%
17.	specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	166 986 zł	0,0%	100,0%
18.	prowadzenie środowiskowego domu samopomocy (ŚDS-OA)	336 650 zł	0,0%	100,0%
własne powiatu		3 420 809 zł	99,7%	0,3%
19.	opieka w rodzinach zastępczych, udzielanie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania, usamodzielnienia dzieci z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo - wychowawczych	1 310 225 zł	99,1%	0,9%
20.	interwencja kryzysowa i prowadzenie mieszkania chronionego	242 346 zł	100,0%	0,0%
21.	placówka wsparcia dziennego oraz miejsca interwencyjne dla dziecka i rodziny	234 000 zł	100,0%	0,0%
22.	opieka całodobowa - Dom Dziecka „Na Wzgórzu”	1 634 238 zł	100,0%	0,0%
zlecone powiatowi		17 000 zł	0,0%	100,0%
23.	składki na ubezpieczenia zdrowotne wychowanków	17 000 zł	0,0%	100,0%
zadania spoza ustawy o pomocy społecznej ogółem		5 760 267 zł	5,4%	94,6%
24.	świadczenie rehabilitacji społecznej	214 569 zł	41,9%	58,1%
25.	świadczenia rodzinne, składki za ubezpieczenie, zaliczki alimentacyjne, fundusz alimentacyjny oraz działania wobec dłużników alimentacyjnych	5 545 698 zł	4,0%	96,0%

Rozdział IV

KLIENCI MOPS

4.1. NA PODSTAWIE USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ

W 2010 roku z różnych form pomocy w ramach zadań gminnych i powiatowych zgodnie z *ustawą o pomocy społecznej* skorzystało:

- 1 192 rodzin** tj. **6,3 %** ogółu gospodarstw domowych w Sopocie,
- 1 394 osobom** przyznano świadczenia w ramach zadań własnych i zleconych bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania, tj. **3,6 %** ludności zamieszkującej w Sopocie,
- 784 rodzinom** udzielano pomocy w postaci pracy socjalnej tj. **66 %** ogółu rodzin objętych pomocą.

UWAGA: Liczba rodzin podanych powyżej nie jest sumą ogółu rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

Tabela nr 3. Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (gminnych i powiatowych) ze względu na podział zadań (na podstawie ustawy o pomocy społecznej) w 2010 roku.

Wyszczególnienie		Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach
1.	Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania)*	1 394	1 192	1 897
2.	Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	19	19	21
3.	Świadczenia przyznawane w ramach zadań własnych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	1 389	1 187	1 892
4.	Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej - ogółem	X	784	1 387
5.	w tym: wyłącznie w postaci pracy socjalnej	X	154	418

* wiersz 1 nie jest sumą wiersza 2, wiersza 3 i wiersza 4

W roku sprawozdawczym liczba rodzin objętych pomocą wzrosła o 5,7 % (2009 – 1 128 rodzin), natomiast liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie wzrosła o 5,3 % (2009 – 1 324 osoby).

Tabela nr 4. Dominujące przesłanki do udzielania pomocy w ramach zadań własnych i zleconych gminie w zakresie pomocy społecznej w latach 2009 – 2010.

Powód trudnej sytuacji życiowej*	Liczba rodzin 2009	Liczba rodzin 2010
długotrwała lub ciężka choroba	735	791
niepełnosprawność	585	617
ubóstwo	534	573
bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	169	180
bezrobocie	125	170

* jedna rodzina może wystąpić w kilku rodzajach dysfunkcji

Od pięciu lat najczęstszymi przesłankami do udzielenia pomocy jest w kolejności długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność oraz ubóstwo. Największy wzrost zaobserwowano w liczbie rodzin, którym udzielono pomocy z powodu bezrobocia (o 36 %) w stosunku do 2009 roku.

4.2. NA PODSTAWIE INNYCH USTAW

4.2.1 ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji społecznej finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz z budżetu Miasta Sopotu zgodnie z *ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* objęła:

- a. **143 osoby niepełnosprawne**, którym przyznano dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych, likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, dofinansowanie do sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych oraz dofinansowania kosztów uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej,
- b. **8 opiekunów osób niepełnosprawnych** uczestniczących w turnusach rehabilitacyjnych,

4.2.2 ustawa o świadczeniach rodzinnych i ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów

Realizacja świadczeń rodzinnych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego na podstawie *ustawy o świadczeniach rodzinnych* i *ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów* objęła:

- a. **2 157 rodzin**, którym przyznano świadczenia rodzinne,
- b. **192 rodziny**, które korzystały ze świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Rozdział V

WSPARCIE OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

5.1. OŚRODKI WSPARCIA

Zadaniem MOPS jest zapewnienie pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym w organizacji życia bez konieczności umieszczania ich w stacjonarnych placówkach pomocy społecznej, utrzymanie sprawności fizycznej i psychicznej, podtrzymywanie kontaktów z otoczeniem oraz działania integrujące ze środowiskiem poprzez zajęcia w ośrodkach wsparcia dziennego pobytu.

Ośrodkami wsparcia w Sopocie w myśl *ustawy o pomocy społecznej* były: Dzienny Dom Pomocy Społecznej (w strukturze MOPS do 31.08.2010), Dzienny Dom Pobytu (od 01.09.2010) i Środowiskowy Dom Samopomocy - Ośrodek Adaptacyjny.

5.1.1. Dzienny Dom Pomocy Społecznej (DDPS), Dzienny Dom Pobytu (DDP)

DDPS i DDP (w ramach Sopockiego Centrum Seniora) zaspokajały potrzeby bytowe, zdrowotne i kulturalne osób **starszych i niepełnosprawnych** kwalifikujących się do tej formy pomocy, z uwzględnieniem m.in. ich sprawności psychofizycznej.

Zajęcia stałe realizowane w placówkach to: muzykoterapia, zajęcia teatralne, gimnastyka, terapia zajęciowa, pozytywne myślenie i zajęcia kulinarne. Podczas całego roku odbywały się festyny i zabawy okolicznościowe, których celem było rozszerzenie zainteresowań oraz wiedzy uczestników zajęć.

Tabela nr 5. Liczba osób korzystających z zajęć w DDPS i DDP w 2010 roku.

<i>Wyszczególnienie</i>	DDPS 01.01. – 31.08.	DDP 01.09. – 31.12.
Liczba miejsc w placówce	30	30
Liczba osób korzystających z placówki narastająco	42	26
Liczba osób korzystająca z placówki odpowiednio na 31.08. i 31.12	30	23

Osoby korzystające z DDPS i DDP ponosiły koszty wyłącznie za wyżywienie. Odpłatność ustalana była na podstawie Uchwały Rady Miasta, a jej wysokość uzależniona była od dochodu uczestnika.

Przez cały rok przy MOPS działał Punkt bezpłatnych porad prawnych dla osób starszych i niepełnosprawnych z Sopotu, które mają ograniczone możliwości poruszania się oraz którym warunki finansowe nie pozwalają na korzystanie z profesjonalnej pomocy prawnej. Dzięki wspólnej inicjatywie Studenckiej Uniwersyteckiej Poradni Prawnej przy Wydziale Prawa Uniwersytetu Gdańskiego i MOPS-u Punkt

otwarty był w każdy poniedziałek miesiąca. Informacje oraz wstępne opinie prawne przygotowywane były przez studentów IV i V roku pod nadzorem merytorycznym pracowników naukowych Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego. W 2010 roku przyjęto dokumentację od 24 osób spełniających warunki udzielenia pomocy.

5.1.2. Środowiskowy Dom Samopomocy - Ośrodek Adaptacyjny (ŚDS-OA)

Ośrodek zapewnia osobom niepełnosprawnym intelektualnie możliwość rozwoju sprawności i umiejętności psychofizycznych poprzez realizację programu zajęć terapeutycznych i rehabilitacyjnych z zakresu: uspołecznienia, usamodzielnienia, wdrażania do pracy, samoorganizacji czasu wolnego, rozwijania ekspresji artystycznej, doskonalenia sprawności intelektualnej, usprawnienia fizycznego, rehabilitacji i sportu. Głównym celem realizowanego programu zajęć jest zapewnienie szeroko rozumianej adaptacji osób z zaburzeniami psychicznymi do życia społecznego. Zajęcia terapeutyczne, artystyczne, rehabilitacyjne zapewniają osobom niepełnosprawnym możliwość podtrzymywania nabytych już umiejętności, rozwijania samodzielności życiowej, wyzwala aktywności i kreatywności artystycznej. Zajęcia odbywają się w pracowniach: kulinarnej, terapii zajęciowej, wyrobu świec, rękodzieła, rewalidacji. Uzupełnieniem działań terapeutycznych było zapewnienie uczestnikom kompleksowej opieki socjalnej, pielęgniarstwa i pedagogiczno – psychologicznej. Ośrodek realizował program wspierania rodzin osób niepełnosprawnych intelektualnie poprzez konsultacje, poradnictwo, organizację wspólnych imprez.

Liczba osób, które uczestniczyły w zajęciach w całym roku wyniosła 34, w tym 5 osób spoza Sopotu. Na dzień 31 grudnia w Ośrodku przebywały 32 osoby. Pobyt w Ośrodku był odpłatny zgodnie z *ustawą o pomocy społecznej*. 12 uczestników nie ponosiło odpłatności.

Uczestnicy ŚDS-OA nieprzerwanie od października 2006 brali udział w projekcie *BIZON – Biuro Integracji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych Intelektualnie* finansowanym z EFS, którego celem było stworzenie warunków do aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz wprowadzenie ich na rynek pracy. W wyniku działań projektu 5 osób podjęło pracę.

We współpracy ze Stowarzyszeniem Na Drodze Ekspresji realizowano projekt *Ster Zawodowy – Sopotcki Trening Efektywnego Rozwoju Zawodowego Osób Niepełnosprawnych*, w ramach którego zapewniano poradnictwo psychospołeczne, psychologiczne, indywidualne i grupowe poradnictwo zawodowe oraz trening pracy. W projekcie wzięło udział 12 osób.

ŚDS-OA prowadził zajęcia w Klubie dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi. Spotkania odbywały się dwa razy w tygodniu w godzinach popołudniowych. Organizowano zajęcia z psychologiem, pracownikiem socjalnym oraz terapeutą zajęciowym. W drugim półroczu wraz ze Stowarzyszeniem Na Drodze Ekspresji zrealizowano projekt *Klub aktywności społecznej*. W ciągu całego roku z oferty Klubu skorzystało 14 osób.

5.2. USŁUGI OPIEKUŃCZE

MOPS w Sopocie świadczył usługi opiekuńcze osobom, które z powodu wieku, stanu zdrowia i niepełnosprawności wymagały pomocy osoby drugiej oraz tym, którym rodzina nie mogła takiej pomocy zapewnić.

Wysokość odpłatności klienta za usługi uzależniona była od sytuacji rodzinnej osoby oraz jej dochodu lub dochodu na osobę w rodzinie. Usługi były świadczone bezpłatnie w przypadku, gdy dochód nie przekraczał ustawowego kryterium dochodowego zarówno dla osoby samotnej, jak i osobę w rodzinie.

5.2.1. Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania

Celem świadczenia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania jest wsparcie osób tego wymagających pomocą dostosowaną do potrzeb, w szczególności pomocą w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opieką higieniczną oraz w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Pracownik socjalny ustalał

zakres, okres i miejsce świadczenia usług. Wysokość odpłatności klienta regulowała Uchwała Rady Miasta Sopotu. Zapewnienie usług jest zadaniem własnym gminy.

Usługi świadczone były przez Fundację „Niesiemy Pomoc”, Polski Czerwony Krzyż oraz Polski Komitet Pomocy Społecznej. Podmioty wyłonione zostały w drodze otwartego konkursu ofert ogłoszonego przez Prezydenta Miasta Sopotu. Cena świadczenia godziny usługi wynosiła 12,80 zł. Całkowity koszt wykonanych usług wyniósł 1 447 693 zł i był on o 4,1 % wyższy niż w roku poprzednim. Odpłatność klientów wynosiła 31,7 % kosztów w roku sprawozdawczym.

Tabela nr 6. Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania w latach 2009 – 2010.

Wyszczególnienie	2009	2010
Liczba osób korzystająca z usług w ciągu roku	320	348
Liczba osób objęta opieką średnio w miesiącu	236	233
% osób ponoszących pełną odpłatność za usługi	4,2	2,3
% osób nie ponoszących żadnych kosztów za usługi	6,0	4,0

Liczba osób korzystających z usług wzrosła o 9 % w całym roku przy stabilnej liczbie osób objętych usługami średnio w miesiącu. Średnia liczba godzin przypadająca na osobę dziennie wynosiła około dwie godziny i utrzymuje się na tym poziomie od kilku lat.

274 osoby wśród wszystkich objętych tą formą pomocy (78,7 %; 2009 - 67,2 %) to osoby w wieku 80 i więcej lat, natomiast 261 osób (75%; 2009 - 80,3 %) to osoby posiadające orzeczoną grupę inwalidzką lub stopień niepełnosprawności. Usługi opiekuńcze są obecnie kluczową formą pomocy ze względu na prognozę demograficzną Sopotu oraz względy ekonomiczne związane z zapewnieniem całodobowej opieki. Mieszkańcy Sopotu mogą również korzystać z usług bez pośrednictwa MOPS.

5.2.2 Realizacja Sopotckiego Programu Wsparcia Osób Objętych Usługami Opiekuńczymi w Środowisku

Głównym celem Sopotckiego Programu Wsparcia Osób Objętych Usługami Opiekuńczymi w Środowisku „Tęczowa Jesień” na lata 2009-2011 było podniesienie jakości życia osób objętych usługami opiekuńczymi w środowisku poprzez realizację następujących celów szczegółowych: wsparcie odbiorców usług opiekuńczych do jak najdłuższego przebywania we własnym środowisku, doskonalenie jakości usługi opiekuńczej oraz poszerzenie dostępu do informacji na temat oferowanych form pomocy i ich finansowania.

W 2010 roku w ramach zapewnienia doradztwa specjalistycznego dla rodzin osób objętych usługami opiekuńczymi zapewniono wsparcie psychologiczne dla 6 rodzin oraz wsparcie prawne dla 2 rodzin. 16 osobom objętym usługami opiekuńczymi zapewniono wsparcie psychologiczne oraz 6 osobom poradnictwo prawne. W zakresie prowadzenia programów edukacyjnych na temat samopomocy i samoopieki działaniem objęto 17 środowisk.

W roku sprawozdawczym opracowano lokalny standard usług opiekuńczych, który pilotażowo wprowadzono Zarządzeniem Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sopocie.

Realizacja systematycznego podnoszenia kwalifikacji kadr zajmujących się opieką środowiskową zawierała ukończenie szkoły o kierunku opiekunka środowiskowa przez 18 opiekunek. Zapewniono także wsparcie psychologiczne 14 opiekunkom.

5.2.3. Specjalistyczne usługi opiekuńcze w ośrodkach wsparcia

Specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone były w formie czasowej opieki całodobowej. Specjalistyczne usługi opiekuńcze stanowią element uzupełniający system opieki stacjonarnej w sytuacjach nagłych, kryzysowych związanych z koniecznością zapewnienia ciągłej opieki. Osoby korzystające z usług opiekuńczych w ośrodkach wsparcia ponosiły odpłatność w zależności od posiadanego dochodu (do 70 % uzyskiwanego dochodu, ale nie więcej niż stawka dzienna).

Podmiotem realizującym usługi na zlecenie MOPS było Centrum Usług Socjalnych i Wsparcia Stowarzyszenie na Rzecz Bezdomnych Dom Modlitwy Agape Nowy Staw wyłonione na podstawie *ustawy Prawo zamówień publicznych*. Centrum zapewniało 11 miejsc, a koszt jednej doby wynosił 36 zł (miesięcznie 1 080 zł).

Całkowite wydatki gminy na realizację tego zadania spadły o 12 % w porównaniu do 2009 roku i wyniosły 119 880 zł, co wynikało z mniejszej liczby osób objętych tą formą pomocy średnio w miesiącu. Odpłatność klientów wynosiła 23,8 % kosztów w roku sprawozdawczym.

Tabela nr 7. Specjalistyczne usługi opiekuńcze w ośrodkach wsparcia w latach 2009 – 2010.

Wyszczególnienie	2009	2010
Liczba osób korzystająca z usług narastająco	25	19
Liczba osób objęta opieką średnio w miesiącu	11	10
% osób ponoszących pełną odpłatność za usługi	12	5
% osób korzystających z usług nieodpłatnie	76	53

4 osoby stanowiące 21 % (2009 – 8 osób stanowiących 32 %), które objęte były usługami specjalistycznymi było w wieku poprodukcyjnym, natomiast 14 osób stanowiących 74 % (2009 – 16 osób stanowiących 64 %) miało orzeczoną grupę inwalidzką lub stopień niepełnosprawności. Jedna osoba przebywająca w danym roku w Centrum została następnie umieszczona w domu pomocy społecznej (za pośrednictwem MOPS w Sopocie).

5.2.4. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Zadanie realizowane jest przez gminę ze środków budżetu państwa na zlecenie administracji rządowej. Celem świadczenia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania jest wsparcie osób tego wymagających pomocą dostosowaną do potrzeb, w szczególności pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną oraz w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Pracownik socjalny ustalał zakres, okres i miejsce świadczenia usług.

Wysokość odpłatności klienta za usługi uzależniona była od sytuacji rodzinnej osoby oraz jej dochodu lub dochodu na osobę w rodzinie. Wysokość odpłatności regulowało Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej.

Usługi świadczone były przez Polski Czerwony Krzyż wyłoniony w drodze otwartego konkursu ofert ogłoszonego przez Prezydenta Miasta Sopotu. Koszt wykonania jednej godziny usługi wynosił 18 zł. Ponadto opłacano usługi opiekuńcze świadczone na rzecz osoby ubezwłasnowolnionej mieszkającej w innej gminie, a której opiekunem prawnym był mieszkaniec Sopotu. Całkowity koszt wykonywania tego zadania wyniósł 166 986 zł i był on o 12,7 % wyższy niż w roku poprzednim. Odpłatność klientów wyniosła 10,9 % kosztów w roku sprawozdawczym.

Średnia liczba godzin przypadająca na osobę, tak jak w roku poprzednim, wyniosła około dwie i pół godziny dziennie.

Tabela nr 8. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi w latach 2009 – 2010.

Wyszczególnienie	2009	2010
Liczba osób korzystająca z usług narastająco	24	19
Liczba osób objęta opieką średnio w miesiącu	15	14
% osób ponoszących pełną odpłatność za usługi	0	0
% osób nie ponoszących żadnych kosztów za usługi	54	27

5.3. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ

Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, nie mogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do pobytu w domu pomocy społecznej. Pobyt w domu pomocy społecznej jest ostatecznością, po wyczerpaniu wszystkich form pomocy środowiskowej. Dom pomocy społecznej świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego

standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających. Organizacja domu pomocy społecznej, zakres i poziom usług świadczonych przez dom uwzględnia w szczególności wolność, intymność, godność i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców domu oraz stopień ich fizycznej i psychicznej sprawności.

Osoby kierowane są do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania osoby kierowanej, chyba że okoliczności sprawy wskazują inaczej, po uzyskaniu zgody tej osoby lub jej przedstawiciela ustawowego na umieszczenie w domu pomocy społecznej. Osoby przebywające w domu pomocy społecznej ponoszą odpłatność w zależności od wysokości posiadanego dochodu (70 % uzyskiwanego dochodu, jednak nie więcej niż pełny koszt utrzymania). Pozostałą kwotę do wysokości kosztów utrzymania w placówce dopłacają w kolejności: małżonek, zstępni przed wstępnymi lub inni, a następnie gmina, która skierowała osobę do domu. Taka zasada obowiązuje wobec osób skierowanych do placówek po 1 maja 2004 roku. Pobyt osób przebywających w domach pomocy społecznej skierowanych przed 1 maja 2004 roku finansowany był wyłącznie z dotacji rządowej za pośrednictwem powiatów, na terenie których usytuowane są domy pomocy społecznej (w 2010 roku do pobytu 1 osoby skierowanej przez Gminę Sopot przed 1 maja 2004 roku przekazywana była dotacja za pośrednictwem gminy ze środków rządowych).

W domach pomocy społecznej różnego typu w całym 2010 roku przybywało łącznie 91 osób niezależnie od czasu, kiedy zostały skierowane. Na ostatni dzień grudnia w DPS przebywało 80 osób, spośród których 49 (stanowiących 61,2 %) to osoby w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chore.

Tabela nr 9. Liczba osób ogółem przebywających w domach pomocy społecznej w 2010 roku.

Wyszczególnienie	Liczba osób przebywających na dzień 31.12.2010r.		Liczba osób przebywających w ciągu roku	
	wszystkie osoby	skierowani po 1 maja 2004r.	wszystkie osoby	skierowani po 1 maja 2004r.
Przebywający w domach pomocy społecznej	80	56	91	64
<i>w tym:</i>				
dla osób w podeszłym wieku	23	22	26	25
<i>w tym:</i> DPS w Sopocie	18	18	19	19
dla osób przewlekle somatycznie chorych	26	18	32	21
<i>w tym:</i> DPS w Sopocie	14	14	14	14
dla osób przewlekle psychicznie chorych	20	14	20	14
dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	11	2	13	4

Koszty utrzymania mieszkańców Sopotu w DPS wszystkich typów w innych gminach (bez DPS w Sopocie) ze środków gminnych wraz z alimentami wyniósł 582 928 zł (dotacja 14 601 zł). Całkowity miesięczny koszt utrzymania jednego miejsca w domu wynosił od 1 750 do 2 783 zł w zależności od typu domu i ustalany był on przez organ prowadzący. Średnia dopłata gminy do utrzymania jednej osoby wyniosła 1 459 zł miesięcznie (bez alimentów).

5.3.1 Dom Pomocy Społecznej w Sopocie

W ramach Sopotkiego Centrum Seniora funkcjonował Dom Pomocy Społecznej, Dzienny Dom Pobytu oraz Klub Seniora.

Dom Pomocy Społecznej przeznaczony jest tylko dla mieszkańców Sopotu, osób w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorych. Dom zapewnia całodobową opiekę i pielęgnację osobom, które z powodu wieku lub choroby nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu. DPS dysponuje 83 miejscami, z czego 35 miejsc jest przeznaczonych dla osób przewlekle somatycznie chorych, 48 miejsc dla osób starszych. W okresie od 25 października do 31 grudnia w Domu Pomocy Społecznej zamieszkały 33 osoby, wśród których 19 to osoby w podeszłym wieku i 14 to osoby przewlekle somatycznie chore. Całkowite zasiedlenie Domu – 2011 rok.

Dzienny Dom Pobytu zapewnia pobyt dzienny osobom starszym i mniej samodzielnym, ale nie wymagającym opieki całodobowej. DDP realizuje zadania w zakresie terapii zajęciowej indywidualnej i grupowej w celu podtrzymania kondycji psychofizycznej; zapewnienia posiłku; usług rehabilitacyjnych; poradnictwa specjalistycznego. Organizuje spotkania, wspólne spacery i wycieczki.

Z zajęć w Klubie Seniora korzystali mieszkańcy Sopotu w wieku starszym. Seniorzy uczestniczyli w zajęciach tematycznych, komputerowych; podtrzymywali kondycję fizyczną dzięki spacerom, nordic-walking; uczestniczyli w życiu kulturalnym Sopotu i Gdańska (przedstawienia teatralne i operowe, wizyty w muzeum); zaspokajali potrzeby towarzyskie (nawiązanie nowych znajomości, poszerzenie kontaktów sąsiedzkich, spotkania okolicznościowe).

Oprócz Klubu dla mieszkańców Sopotu dostępna była także sala rehabilitacyjna, gdzie realizowana była fizykoterapia (m.in. diadynamic, laser, solux), kinezyterapia, masaż leczniczy, ćwiczenia ogólnie usprawniające.

Z zajęć otwartych dla mieszkańców Sopotu korzystało około 200 osób tygodniowo.

5.4. ŚWIADCZENIE REHABILITACJI SPOŁECZNEJ

MOPS realizował zadania z zakresu rehabilitacji społecznej, finansowane ze środków PFRON (zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych) oraz ze środków finansowych z budżetu Miasta Sopotu. Zadania realizowane przez Miasto Sopot oraz wysokość środków finansowych przeznaczonych na poszczególne zadania zostały określone Uchwałami Rady Miasta Sopotu.

Tabela nr 10. Świadczenie rehabilitacji społecznej w 2010 roku.

Wyszczególnienie	źródło finansowania	kwota wypłaconych dofinansowań (w zł)
RAZEM		214 569
	PFRON	124 569
	Miasto	90 000
dofinansowanie dla 16 osób uczestniczących w turnusach rehabilitacyjnych <i>w tym:</i>	PFRON	10 512
8 dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej do 18 roku życia		6 304
8 opiekunom dzieci i młodzieży niepełnosprawnej		4 208
dofinansowanie dla 79 osób do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów <i>w tym:</i>	PFRON	50 306
71 osobom dorosłym niepełnosprawnym		40 321
8 dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej		9 985
dofinansowanie dla 76 osób do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów <i>w tym:</i>	Miasto	45 577
66 osobom dorosłym niepełnosprawnym		28 699
10 dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej		16 878
dofinansowanie dla 12 osób na likwidację barier architektonicznych, w komunikowaniu się oraz technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych <i>w tym:</i>	PFRON	63 751
4 osobom na likwidację barier architektonicznych		38 291
1 osobie na likwidację barier w komunikowaniu się		800
7 osobom na likwidację barier technicznych		24 660
<i>w tym:</i>		
11 osobom dorosłym niepełnosprawnym		50 603
1 dziecku i młodzieży niepełnosprawnej		13 148
dofinansowanie dla 7 osób na likwidację barier architektonicznych, w komunikowaniu się oraz technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych <i>w tym:</i>	Miasto	28 531
2 osobom na likwidację barier architektonicznych		18 460
1 osobie na likwidację barier w komunikowaniu się		2 239
4 osobom na likwidację barier technicznych		7 832
<i>w tym:</i>		
6 osobom dorosłym niepełnosprawnym		26 292
1 dziecku i młodzieży niepełnosprawnej		2 239
dofinansowanie dla 10 osób niepełnosprawnych uczestniczących w Warsztatach Terapii Zajęciowej na terenie Gdańska i Gdyni	Miasto	15 892

Środki Miasta stanowiły 42 % środków na świadczenie rehabilitacji społecznej ogółem (w 2009 roku – 20,7 %).

5.5. SOPOCKIE TARGI SENIORA

Głównym celem projektu *Sopockie Targi Seniora* współfinansowanym przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej, a realizowanego w ramach obchodów Europejskiego Roku Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym 2010 było przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych poprzez m.in. zwiększenie dostępności ofert, usług, towarów dla osób starszych, promowanie wysokiej jakości usług dla osób starszych, zwiększenie udziału sektora prywatnego w ofertach dla seniorów, podniesienie wiedzy seniorów na temat oferty dla nich samych. Projekt został objęty honorowym patronatem Posła na Sejm RP, Wojewody Pomorskiego, Marszałka Województwa Pomorskiego oraz Prezydenta Miasta Sopotu. Patronat medialny nad imprezą przyjęły: Telewizja Polska, Radio Plus, gazeta – Dziennik Bałtycki.

W zorganizowanych 25 września Targach wzięło udział 51 wystawców mających w swojej ofercie produkty, usługi i pomoc dla seniorów mogące przyczynić się do poprawy jakości ich życia poprawiając ich samodzielność i funkcjonowanie oraz ułatwiając im wzrost aktywności w każdej dziedzinie życia. W Targach wzięły także udział stowarzyszenia i organizacje działające na rzecz seniorów. Lista oferowanych towarów i usług była bardzo szeroka i obejmowała towary przeznaczone dla osób mniej sprawnych ruchowo (np. specjalistyczne wózki na zakupy, uchwyty i krzeselka łazienkowe), usługi bankowe, turystyczne, usługi opiekuńcze i inne. Oferta kierowana była do odbiorców o potrzebach na różnych poziomach zależnie od indywidualnych upodobań i stopnia sprawności. Gośćmi Targów (w sumie 2100 osób) byli nie tylko seniorzy i ich rodziny czy opiekunowie, ale również mieszkańcy Sopotu i Trójmiasta w różnym wieku, co było istotne dla zwrócenia uwagi społeczeństwa na problemy starości i budowanie postaw akceptacji i tolerancji, które zapobiegają zjawisku wykluczenia społecznego ludzi w podeszłym wieku, a także ukazało seniora jako klienta – konsumenta usług i produktów rynkowych.

W ramach Targów odbyła się debata *Sami dla siebie* o problemach starości, solidarności wewnątrzpokoleniowej i działaniach na rzecz ludzi starszych. W debacie udział wzięli: przedstawiciele Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sopocie, Związku Emerytów i Rencistów, Wyższej Szkoły Psychologii Społecznej w Sopocie, Stowarzyszenia Pomocy Osobom Niepełnosprawnym, Sopockiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku, Fundacji „Niesiemy Pomoc” oraz około 30 seniorów. Debata wskazała nowe kierunki działań na rzecz seniorów ukazując nie tylko potrzeby w zakresie konieczności zapewnienia pomocy i opieki osobom w podeszłym wieku, ale też możliwości samopomocy i współpracy na rzecz osób starszych stwarzające przyjazny klimat do rozwoju ich własnej aktywności.

5.6. PROJEKT KAWIARNIA DLA SENIORA

W 2010 roku realizowano dwie edycje projektu „Kawiarnia dla seniora”, w ramach którego sopocky seniorzy bez względu na dochód (kobiety w wieku 60 i więcej lat, mężczyźni w wieku 65 i więcej lat) mogli spędzić czas w miłej atmosferze przy filiżance kawy lub herbaty ufundowanej przez pięciu sopockich restauratorów za symboliczną złotówkę. Każda osoba mogła odebrać dwa karnety, by odwiedzić kawiarnię z inną osobą spełniającą warunki uczestnictwa w projekcie.

Tabela nr 11. „Kawiarnia dla seniora” w 2010 roku.

Wyszczególnienie	II edycja	III edycja
	X 2009 – VI 2010	XI-XII 2010
Liczba wydanych karnetów	699	544
Liczba osób, które odebrały karnet/y	357	281
Procent osób, które odebrały dwa karnety	96%	94%
Procent kobiet, które odebrały karnet/y	83%	84%
Procent osób, które są w wieku 80 i więcej lat	10%	9%
Procent osób, które odebrały karnet/y po raz kolejny	44%	64%

Celem *Kawiarni dla seniora* było przełamywanie stereotypów myślenia na temat starości i zachęcenie osób starszych do większej aktywności oraz nawiązanie współpracy z sektorem prywatnym. Do czerwca 2010 roku (od października 2009) realizowano drugą edycję, a od listopada 2010 trzecią (zaplanowaną do czerwca 2011). Jak widać z danych poniżej projekt cieszy się niesłabnącą popularnością.

Rozdział VI

WSPARCIE MIESZKAŃCÓW O NAJNIŻSZYCH DOCHODACH

MOPS w Sopocie udzielił pomocy w formie zasiłków i pomocy w naturze **1 284 osobom z 1 100 rodzin** ogółem, w tym: **1 279 osobom z 1 095 rodzin** w ramach zadań własnych gminy. W porównaniu do roku poprzedniego liczba osób ogółem, którym udzielono pomocy w formie zasiłków i pomocy w naturze wzrosła o 5,9 % (2009 – 1 212 osób z 1027 rodzin). W ramach zadań własnych (ze względu na poszerzenie zakresu zadań gminy m.in. o zasiłek stały) widoczny jest znaczny wzrost liczby osób korzystających z pomocy (o 10,9 %; 2009 – 1 153 osobom z 992 rodzin).

Od 2006 roku obowiązuje niezmiennione kryterium dochodowe uprawniające do świadczeń z pomocy społecznej. Miasto Sopot, traktując priorytetowo pomoc na dożywianie, dogrzanie mieszkań, zakup leków, szczególnie z uwzględnieniem zakupu leków dla osób starszych stosuje na podstawie Uchwał Rady Miasta podwyższone kryterium dochodowe uprawniające do przyznania pomocy na ww. cele.

6.1. POMOC PIENIĘŻNA

6.1.1. Zasiłek stały

Zasiłek stały jest świadczeniem pieniężnym wypłacanym comiesięcznie klientom, jest zadaniem własnym gminy finansowanym ze środków administracji rządowej.

Zasiłek stały przysługuje:

- a. pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej,
- b. pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie jest niższy od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

W 2010 roku wzrosła liczba osób, którym przyznano świadczenie (o 4,7 %) przy jednoczesnym wzroście kosztu całkowitego wykonywania zadania (o 6,2 %). Obserwowany jest nieznaczny, ale stały wzrost liczby osób korzystających z tej formy pomocy, co spowodowane było m.in. wejściem w wiek emerytalny i uzyskaniem stopnia niepełnosprawności oraz wykonywaniem w okresach wcześniejszych pracy bez ubezpieczenia społecznego. Średnia wysokość zasiłku stałego dla osoby samotnie gospodarującej wyniosła 383 zł (bez zmian w stosunku do 2009 roku), natomiast zasiłek dla osoby w rodzinie średnio wynosił 191 zł i był niższy o 4,9 % niż w 2009 roku.

Tabela nr 12. Zasiłek stały w latach 2009 – 2010.

Wyszczególnienie	2009	2010
Liczba osób korzystająca z zasiłku stałego narastająco*	301	315
w tym:		
dla osoby samotnie gospodarującej	272	288
dla osoby pozostającej w rodzinie	31	34
Kwota świadczeń w ramach zasiłku stałego ogółem (w zł)	1 100 782	1 169 206
w tym:		
dla osoby samotnie gospodarującej	1 036 929	1 103 842
dla osoby pozostającej w rodzinie	63 853	65 364

* liczba osób ogółem nie jest sumą wierszy

6.1.2. Składki na ubezpieczenie zdrowotne

Opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określone w przepisach ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej jest zadaniem własnym gminy finansowanym ze środków administracji rządowej. Składki opłacane są za osoby pobierające zasiłek stały z pomocy społecznej niepodlegające obowiązkowi ubezpieczenia z innego tytułu, za osoby objęte Indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego w Centrum Integracji Społecznej oraz za osoby realizujące kontrakt socjalny niepodlegające obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu.

Tabela nr 13. Składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby pobierające zasiłek stały w latach 2009 – 2010.

Wyszczególnienie	2009	2010
Liczba osób pobierających zasiłek stały, za które opłacane są składki	258	276
Liczba należnych składek	2 587	2 785
Całkowita kwota wydatków (w zł)	86 895	92 562

Wyższa liczba osób pobierających zasiłek stały za które opłacane są składki (o 7 %) w stosunku do roku poprzedniego wpłynęła na podwyższenie wydatków na ten cel o 6,5 %.

Za osoby objęte Indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego w CIS oraz za osoby realizujące kontrakt socjalny opłacono 78 należnych składek na kwotę 2 860 zł.

6.1.3. Zasiłek okresowy

Zasiłek okresowy jest zadaniem własnym gminy (z dotacją) o charakterze obowiązkowym. Zasiłek okresowy przysługuje ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie lub możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. Zasiłek przysługuje w szczególności osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny.

Tabela nr 14. Zasiłek okresowy w latach 2009 – 2010.

Wyszczególnienie	2009	2010
Liczba osób korzystająca z zasiłku okresowego ogółem*	76	77
w tym:		
ze względu na długotrwałą chorobę	25	37
ze względu na niepełnosprawność	15	5
ze względu na bezrobocie	35	42
Kwota świadczeń – w ramach zasiłku okresowego ogółem (w zł)*	100 109	105 574
w tym:		
ze względu na długotrwałą chorobę	24 398	43 936
ze względu na niepełnosprawność	20 092	2 448
ze względu na bezrobocie	42 899	48 364

* liczba osób ogółem oraz kwota ogółem nie jest sumą wierszy

Liczba osób, którym przyznano zasiłek okresowy ustabilizowała się, natomiast wydatki na ten cel wzrosły o 5,5 %. Najlicniejsza grupa to osoby, które otrzymały zasiłek ze względu na bezrobocie, gdzie obserwowany jest stały wzrost. Średni czas otrzymywania zasiłku wynosił pięć miesięcy (2009 – 4 m-ce). Średnia wysokość zasiłku okresowego wyniosła 306 zł i była niższa o 7 % niż w roku poprzednim.

6.1.4. Zasiłek celowy

W celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej może być przyznany zasiłek celowy, w szczególności na pokrycie kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku

domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych jest własnym zadaniem gminy o charakterze obowiązkowym.

6.1.4.1. Pomoc na pokrycie kosztów leków i leczenia

Pomoc w zakupie leków jest traktowana priorytetowo. Od 2004 roku obowiązuje Uchwała Rady Miasta podwyższająca kryterium dochodowe uprawniające do korzystania z tej formy pomocy. Na jej podstawie z pomocy skorzystało 61 osób (2009 – 73 osoby). Od 2009 roku obowiązywała także nowa Uchwała Rady Miasta podwyższająca kryterium dochodowe dla osób samotnie gospodarujących w wieku poprodukcyjnym (kobiety 60 i więcej lat, mężczyźni 65 i więcej lat), w ramach której 38 osobom wypłacono 15 542 zł. (2009 – 39 osób 21 111 zł).

Średnia wysokość zasiłku na pokrycie kosztów leków i leczenia ogółem wyniosła 130 zł (2009 – 143 zł), przy czym była ona najwyższa w ramach zasiłku specjalnego (201 zł), a dla osób korzystających z zasiłku w ramach Uchwały dla osób w wieku poprodukcyjnym wyniosła ona 173 zł.

Tabela nr 15. Koszty zasiłków na pokrycie kosztów leków i leczenia przyznawanych na podstawie Uchwał Rady Miasta w latach 2009 – 2010.

Wyszczególnienie	2009	2010
Koszt całkowity - zasiłek celowy na pokrycie kosztów leków i leczenia ogółem (w zł)* w tym:	115 093	86 530
na podstawie Uchwały Rady Miasta podnoszącej kryterium dochodowe	24 510	14 927
na podstawie Uchwały Rady Miasta podnoszącej kryterium dochodowe dla osób w wieku poprodukcyjnym	21 111	15 542
specjalny zasiłek celowy	15 814	13 043

* kwota ogółem nie jest sumą wierszy

6.1.4.2. Pomoc na pokrycie kosztów opału i dogrzanie mieszkania

Całkowity koszt wypłaty zasiłków na pokrycie kosztów opału i dogrzanie mieszkania wyniósł 212 892 zł i wzrósł o 7,8 % w stosunku do roku poprzedniego. Na podstawie obowiązującej od 2004 roku Uchwały Rady Miasta podwyższającej kryterium dochodowe 71 osobom wypłacono 50 244 zł (2009 – 60 osobom 35 637 zł).

Średnia wysokość zasiłku ogółem wyniosła 468 zł (2009 – 499 zł).

Tabela nr 16. Koszty zasiłków na pokrycie kosztów opału i dogrzanie mieszkania w latach 2009 – 2010.

Wyszczególnienie	2009	2010
Koszt całkowity - zasiłek celowy na pokrycie kosztów opału i dogrzanie mieszkania ogółem (w zł) * w tym:	197 551	212 892
na podstawie Uchwały Rady Miasta podnoszącej kryterium dochodowe	35 637	50 244
specjalny zasiłek celowy	51 110	57 056

* kwota ogółem nie jest sumą wierszy

Miasto Sopot jako jedyne w województwie pomorskim posiada podwyższone kryterium dochodowe do udzielania zasiłku celowego na pomoc w zakupie leków oraz dogrzaniu mieszkania.

6.1.4.3. Pomoc na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego

Z zasiłku na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego skorzystało łącznie 19 rodzin na łączną kwotę 82 500 zł. Wypłacono 21 świadczeń, których średnia wysokość wyniosła 3 928 zł. Pomoc przyznano głównie z powodu pożarów mieszkań i zniszczeń nimi spowodowanych (zalania).

6.1.4.4. Sprawienie pogrzebu

Jest to świadczenie niepieniężne dla osób, które nie posiadały świadczeń emerytalno – rentowych oraz osób zobowiązanych do pokrycia kosztów pogrzebu, które nie są w stanie tego zrobić samodzielnie.

Zadanie to na zlecenie MOPS realizowane było przez firmę „Droga do niebios”. Koszt dwunastu pogrzebów pokryto ze środków Miasta, średni jednostkowy koszt świadczenia wyniósł 3 816 zł i był wyższy o 1 065 zł niż w 2009 roku (wzrost o 38,7 %).

6.1.4.5. Pomoc na pokrycie kosztów zakupu żywności w ramach dożywiania – zasiłki celowe

Dożywianie prowadzone jest w ramach Rządowego Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” finansowanego ze środków własnych gminy oraz z dotacji rządowej. Koszt zasiłków celowych w ramach Programu wyniósł 160 545 zł (wzrost o 9,1 %). Z tej formy pomocy skorzystało 530 osób (łącznie z dziećmi).

6.2. DOŻYWIANIE - POSIŁKI

Ogółem z posiłków w roku sprawozdawczym skorzystało 255 osób (2009 – 250 osób), w tym 186 dzieci (2009 - ogółem 193 dzieci).

Posiłki dla dzieci wydawane były w szkołach, przedszkolach i żłobkach (w ramach Rządowego Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”) oraz w jadłodajni prowadzonej przez Caritas Archidiecezji Gdańskiej. Realizowano również dożywianie dzieci w szkołach bez konieczności wydawania decyzji administracyjnej. W całym roku z tej formy pomocy wydano posiłki 39 dzieciom. Średni koszt jednego obiadu w placówkach oświatowych na podstawie wydanych decyzji administracyjnych wyniósł 3,47 zł i był niższy o 18 groszy od kosztu w 2009 roku.

Podmiotem realizującym zadania *dożywianie osób i rodzin zgodnie z ustawą o pomocy społecznej oraz dożywianie w formie gorącego posiłku oraz dowozu posiłków na terenie miasta Sopotu* był Caritas Archidiecezji Gdańskiej wyłoniony w otwartych konkursach ofert. Koszt posiłków wynosił 7,53 zł, 7,70 zł, a wraz z dowozem 10,24 zł. Z posiłków skorzystało 128 osób dorosłych (w tym 29 osobom dowożono posiłki) oraz 5 dzieci w okresie wakacji szkolnych.

Zgodnie z uchwałą Rady Miasta Sopotu 33 osoby przekraczające 150 % ustawowego kryterium dochodowego wносиły odpłatność za posiłki.

Ogólny koszt posiłków w ramach Programu w 2010 roku wyniósł 159 134 zł (w tym koszt posiłków bez decyzji administracyjnej), z czego środki gminne stanowiły 54,5 % (86 765 zł).

Gmina realizując Rządowy Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” łącznie w ramach Programu objęła pomocą 688 osób (2009 – 612). Pomoc przyznawana była zgodnie z podwyższonym kryterium dochodowym dla osoby samotnie gospodarującej i dla osoby w rodzinie, jeśli ich dochód nie przekraczał 150 % ustawowego kryterium dochodowego.

Całkowity koszt dożywiania (pomoc we wszystkich formach wskazanych w punktach 6.1.4.5. oraz 6.2. wyniósł 324 909 zł (2009 – 282 782 zł), w tym środki gminne stanowiły 40,3 % (tj. 130 909 zł).

6.3. POMOC OSOBOM BEZDOMNYM, W TYM SCHRONIENIE

Do obowiązkowych zadań gminy należy udzielanie schronienia osobom tego pozbawionym. W MOPS w Sopocie kompleksową pomocą osobom bezdomnym w 2010 roku zajmował się pracownik socjalny ds. osób bezdomnych wsparty pracą asystenta osoby bezdomnej zatrudnionego w ramach programu *Bezrobocie – nie dla mnie* adresowanego do osób bezrobotnych. Od sierpnia z osobami bezdomnymi pracowało dwóch pracowników socjalnych wraz z asystentem.

Liczba osób bezdomnych, które skorzystały z różnych form pomocy ustabilizowała się i wyniosła 139 w całym roku. Procent osób bezdomnych, których ostatnie zameldowanie było poza Sopotem wyniósł 11 %

i nie zmienił się zasadniczo od 2007 roku. Osobom z ostatnim meldunkiem poza Sopotem udzielana była jednorazowa pomoc celowa w postaci zakupu biletu do miejsca ostatniego zamieszkania. Wszystkie osoby wyrażające zgodę kierowane były do noclegowni lub schroniska albo informowano je o możliwości schronienia w Zimowym Punkcie Interwencyjnym w okresie jesienno – zimowym. Co tydzień przez cały rok, a w sezonie zimowym trzy razy w tygodniu lub częściej (nawet codziennie) w zależności od warunków atmosferycznych, odbywały się lustracje miejsc niemieszkalnych (altanki, piwnice i inne) przeprowadzane przez pracownika socjalnego wraz z funkcjonariuszem Straży Miejskiej, Policji.

Tabela nr 17. Liczba osób bezdomnych w latach 2009 – 2010.

Wyszczególnienie	2009	2010
Liczba osób bezdomnych, które skorzystały z różnych form pomocy	136	139
Liczba osób bezdomnych, które skorzystały z pomocy w formie schronienia	89	87

Pracownicy ds. osób bezdomnych pracowali metodą Indywidualnego Programu Wychodzenia z Bezdomności oraz kontraktów socjalnych zgodnie z *ustawą o pomocy społecznej*. W roku sprawozdawczym zawarto 18 kontraktów z 7 osobami. Indywidualny Program polega na wspieraniu osoby bezdomnej w rozwiązywaniu jej problemów życiowych, w szczególności rodzinnych i mieszkaniowych oraz pomocy w uzyskaniu zatrudnienia. Spośród 8 programów zawartych z 7 mężczyznami i 1 kobietą, 2 zostały zrealizowane, co znaczy, że osoby bezdomne osiągnęły większość lub wszystkie założone cele. Ponadto 10 osób przebywało w mieszkaniu treningowym. Dwie osoby otrzymały mieszkanie, a jedna osoba została wpisana na listę osób oczekujących na mieszkanie socjalne z zasobów lokalowych Sopotu. Dwie osoby uczestniczyły w zajęciach Centrum Integracji Społecznej prowadzonego przez Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Gdańskie.

Kwota wydatków na schronienie wyniosła 338 306 zł i spadła o 13,3 % w stosunku do 2009 roku. Liczba świadczeń spadła o 26,7 % i wyniosła 15 294 w roku sprawozdawczym, co wynika z realizowania pracy socjalnej i innych działań zmierzających do usamodzielnienia. Podmioty zapewniające schronienie wskazane w tabeli poniżej zostały wyłonione zgodnie z *ustawą Prawo zamówień publicznych*. Średni miesięczny koszt pobytu jednej osoby w placówce wynosił zależnie od standardu, ilości posiłków i zakresu wsparcia od 450 zł do 1 080 zł.

Tabela nr 18. Podmioty zapewniające schronienie zgodnie z umowami w 2010 roku.

typ placówki i nazwa podmiotu prowadzącego	adres placówki	czas trwania umów w 2010 roku
Schronisko - Gdańska Fundacja Kultury Chrześcijańskiej im. Św. Brata Alberta	Gdańsk, ul. Równa 14	01.01. – 30.06. 01.07. – 31.12.
Schronisko - Stowarzyszenie Monar Pomorskie Centrum Pomocy Bliźniemu MONAR-MARKOT	Gdańsk, ul. Kochanowskiego 7a	01.01. – 30.06.
Schronisko - Stowarzyszenie Monar Pomorskie Centrum Pomocy Bliźniemu MONAR-MARKOT	Gdańsk, ul. Sztutowa 16a	01.01. – 30.06.
Schronisko – Stowarzyszenie Opiekuńczo – Resocjalizacyjne PROMETEUSZ	Gdańsk, ul. Sucharskiego 1	01.01. – 30.06. 01.07. – 31.12.
Schronisko - Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Gdańskie	Gdańsk, ul. Starowiślna 3	01.01. – 30.06. 01.07. – 31.12.
Schronisko - Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Gdańskie	Gdańsk, ul. Przeglasińska 135	01.01. – 30.06. 01.07. – 31.12.
Schronisko - Gdańska Fundacja Kultury Chrześcijańskiej im. Św. Brata Alberta	Gdańsk, ul. Równa 14	01.07. – 31.12.
Schronisko - Stowarzyszenie na Rzecz Bezdomnych Dom Modlitwy AGAPE	Szawald 16	01.01. – 30.06. 01.07. – 31.12.
Centrum Usług Socjalnych i Wsparcia - Stowarzyszenie na Rzecz Bezdomnych Dom Modlitwy AGAPE	Nowy Staw ul. Mickiewicza 32	01.07. – 31.12.
Schronisko – Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne	Gdynia ul. Jana z Kolna 28	01.07. – 31.12.
Schronisko i Punkt Interwencyjny Noclegu – Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne	Gdynia ul. Janka Wiśniewskiego 24	01.07. – 31.12.
Noclegownia - Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Gdańskie	Gdańsk, ul. Żaglowa 1	01.01. – 30.06. 01.07. – 31.12.
Noclegownia - Towarzystwo Wspierania Potrzebujących PRZYSTAŃ	Gdańsk, ul. Mostowa 1a	01.01. – 30.06. 01.07. – 31.12.

W 2010 roku zapewnione były również miejsca w ogrzewalni dla bezdomnych w Gdańsku prowadzonej przez Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Gdańskie, które zostało wyłonione w otwartym konkursie ofert i finansowane z dotacji na zadania wspierane. W lutym i grudniu przy Caritas Archidiecezji Gdańskiej funkcjonował Zimowy Punkt Interwencyjny, gdy temperatura powietrza spadała poniżej 5°C. Punkt przeznaczony był dla osób bezdomnych przebywających w miejscach niemieszkalnych na terenie Sopotu, a pobyt w nim zapewniany był bez skierowania z MOPS. W lutym 2010 w Punkcie przebywało średnio 7 osób w ciągu nocy, w grudniu średnio 23 osoby. W Sopocie osoby bezdomne mogły także korzystać przez cały rok z łóżni mieszczącej się w Caritas Archidiecezji Gdańskiej.

Przeprowadzono badanie ilości osób korzystających z posiłków w stołówce Caritas Archidiecezji Gdańskiej, której wyniki pokazały, iż 74 spośród 184 osób to osoby z Sopotu (40,2 %). Za działania pomocowe i pracę socjalną na rzecz osób bezdomnych spoza Sopotu odpowiedzialne były ośrodki odpowiednie ze względu na ich miejsce ostatniego zameldowania.

Rozdział VII

ŚRODOWISKOWA PRACA SOCJALNA

Praca socjalna to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Praca socjalna prowadzona jest w oparciu o dokonanie diagnozy sytuacji klienta, opracowanie planu pomocy i wsparcia w zależności od indywidualnej sytuacji oraz posiadanego potencjału osobistego. Problemy nie powinny być rozwiązywane w oderwaniu od sytuacji rodziny, ważne jest, by podejście do osoby czy rodziny objętej pracą socjalną było systemowe i holistyczne. Poniżej przedstawione są dane z realizacji tej formy pomocy w ramach zadań gminy.

Tabela nr 19. Praca socjalna realizowana w ramach zadań gminy w latach 2009 – 2010.

<i>Wyszczególnienie</i>	2009	2010
Liczba rodzin objętych pracą socjalną	622	660
Liczba osób w rodzinach <i>w tym:</i>	943	1 057
Liczba rodzin objęta wyłącznie pracą socjalną	155	122
Liczba osób w rodzinach objętych wyłącznie pracą socjalną	203	333

Liczba rodzin objętych pracą socjalną (za wyjątkiem pomocy w formie pracy socjalnej w zakresie zadań powiatu) wzrosła w stosunku do roku poprzedniego.

Od lipca 2010 roku rozpoczęto współpracę z Centrum Integracji Społecznej (prowadzonego przez Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta, dofinansowanego przez Gminę Miasta Sopotu), w ramach którego prowadzona jest reintegracja społeczna i zawodowa osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym. 3 osoby zakwalifikowane do CIS w ramach Indywidualnego Programu Zatrudnienia Socjalnego podejmowały działania zmierzające do odbudowania i podtrzymania umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych, a także zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy.

W całym roku Stowarzyszenie „Po_moc” realizowało zadanie dofinansowane z Gminy Miasta Sopotu, w ramach którego monitorowano wytypowane środowiska w godzinach wieczornych i w soboty, tj. w czasie, kiedy pracownicy socjalni nie pracują. Podczas dokonywanych wyjazdów pracownicy grup monitorująco-diagnostycznych sprawdzali jak rodzina funkcjonuje w godzinach poza pracą instytucji (czy dzieci mają zabezpieczoną prawidłową opiekę, czy opiekunowie nie nadużywają alkoholu itd.). Podczas 50 wyjazdów odwiedzono 79 rodzin. Zgłoszenia pochodziły od pracowników socjalnych (53 rodziny), kuratorów rodzinnych (26 rodzin), pedagoga szkolnego (1 rodzina), streetworker’a (1 rodzina).

7.1. KONTRAKT SOCJALNY

Jednym z narzędzi stosowanym w pracy socjalnej jest kontrakt socjalny zgodnie z *ustawą o pomocy społecznej*. Kontrakt jest pisemną umową zawartą pomiędzy osobą ubiegającą się o pomoc a pracownikiem socjalnym określającą uprawnienia i zobowiązania stron zmierzające do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej danej osoby lub rodziny. Kontrakt przyczynia się do odzyskania zdolności do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, prawidłowego pełnienia ról społecznych. W przypadku odmowy zawarcia kontraktu, niedotrzymania jego postanowień, nieuzasadnionej odmowy podjęcia pracy itp., ośrodek pomocy społecznej może odmówić pomocy finansowej lub ją wstrzymać. Praca kontraktem wymaga dużo większego nakładu pracy ze strony pracownika socjalnego, który musi utrzymywać stały kontakt z klientem, by wspierać a zarazem nadzorować przebieg umowy.

W 2010 roku kontrakty socjalne były zawierane także z osobami w ramach projektu systemowego i projektu *Asystent rodziny* opisanych szczegółowo poniżej oraz w ramach wsparcia osób bezdomnych.

W roku sprawozdawczym kontraktem socjalnym objęte były przede wszystkim osoby, które korzystały z pomocy z powodu bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych oraz rodziny znajdujące się w ubóstwie. Kontrakt jest często jedynym motywatorem do działania. Wiele z osób korzysta ze wsparcia z pomocy społecznej od wielu lat a tylko rozległa i aktywna praca może spowodować działania klienta w kierunku jego usamodzielnienia.

Tabela nr 20. Kontrakt socjalny w latach 2009 – 2010.

Wyszczególnienie	2009	2010
Liczba zawartych kontraktów socjalnych	97	94
Liczba rodzin, z którymi zawarto kontrakt socjalny	73	70
Liczba osób, z którymi zawarto kontrakt socjalny	---	77
Liczba osób w rodzinach, z którymi zawarto kontrakt socjalny	199	199
Liczba dzieci 0-18 lat w rodzinach, z którymi zawarto kontrakt socjalny	94	71

W ciągu całego roku z 77 osobami zawierano kontrakty, które nakreślały główne cele i kierunki pracy, będącymi etapami prowadzącymi do usamodzielnienia w bliższej lub dalszej perspektywie. 90,4 % (2009 – 92 %) zrealizowanych kontraktów, czyli takich, w których większość lub wszystkie cele zostały osiągnięte wskazuje na dobre wyznaczanie celów dostosowane do możliwości odbiorców. Praca kontraktem socjalnym pozwala na motywowanie klienta do zmiany, uczy odpowiedzialności, wykonywania czynności i nawyków, których nie nabyli w procesie wychowania.

7.2. ASYSTENT RODZINY

Asystent rodziny jest osobą, która pracując regularnie z rodziną prowadzi trening budżetowy, żywnościowy, trening prowadzenia gospodarstwa domowego, a także trening kompetencji wychowawczych. MOPS wprowadził asystentów rodziny w środowisko od maja 2006 roku. W 2010 roku funkcję tę pełnili trzy osoby (2009 – 4 osoby) – dwóch asystentów było finansowanych w ramach programu *Bezrobocie – nie dla mnie* adresowanego do osób bezrobotnych, a jeden zatrudniony był przez MOPS w ramach stałej bieżącej działalności.

Tabela nr 21. Asystent rodziny w latach 2009 – 2010.

Wyszczególnienie	2009	2010
Liczba rodzin objętych pomocą Asystenta rodziny	26	27
Liczba osób w rodzinach objętych pomocą Asystenta rodziny	106	118
Liczba dzieci 0-18 lat w rodzinach objętych pomocą Asystenta rodziny	69	67

Rodziny objęte opieką asystenta podpisywały kontrakt socjalny. Procent zrealizowanych kontraktów wyniósł 86 % (2009 - 91 %). Od początku realizacji projektu co roku zwiększa się liczba środowisk objęta tą formą wsparcia.

Większość rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny charakteryzowała się bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych (tylko rodziny niepełne i wielodzietne). Wymiernym efektem projektu było 26 dzieci, które dzięki działaniom asystentek rodziny i pracowników socjalnych pozostały w środowisku rodzinnym, a nie znalazły się w systemie opieki zastępczej. W niektórych rodzinach wieloproblemowych zaobserwowano poprawę w ich funkcjonowaniu. Z uwagi na liczne dysfunkcje przykłady trwałych zmian są trudne do osiągnięcia i wymagają dużego nakładu pracy i czasu. Mimo to, doświadczenia zebrane od początku trwania projektu pozwalają pracownikom socjalnym na coraz trafniejsze dobieranie rodzin i dostosowywanie do niej najlepszej formy pomocy.

W drugim półroczu wraz z Poradnią Psychologiczno Pedagogiczną w Sopocie realizowano projekt *MAMA BLIŻEJ SIEBIE = BLIŻEJ DZIECKA*, którego celem było zwiększenie kompetencji wychowawczych rodziców oraz wzmocnienie ich działań opiekuńczo-wychowawczych. W ramach projektu odbyło się 8 spotkań z 10 matkami niezaradnymi w sprawowaniu opieki nad dziećmi np. zaburzone relacje w rodzinie, nieegzekwowanie obowiązku szkolnego. 7 rodzin objętych było wsparciem asystenta rodziny.

7.3. PROJEKT SYSTEMOWY *PRZYSZŁOŚĆ W TWOICH RĘKACH*

Od maja 2008 roku MOPS realizuje projekt systemowy *Przyszłość w Twoich rękach* współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (Priorytet VII Promocja integracji społecznej, Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej). Ramowa umowa została zawarta na okres od 01.05.2008 do 31.12.2013. Przez ten okres środki finansowe są przyznawane corocznie na podstawie zatwierdzonego wniosku o dofinansowanie realizacji projektu.

W ramach projektu systemowego realizowano:

- a. zapewnienie beneficjentom pracy socjalnej, co najmniej trzech instrumentów aktywnej integracji np. kursy zawodowe, wsparcie psychologiczne i doradztwo zawodowe oraz możliwość uzyskania wsparcia finansowego w ramach zawartych kontraktów socjalnych,
- b. upowszechnienie pracy socjalnej poprzez zatrudnienie dwóch pracowników socjalnych.

W 2010 roku projekt skierowany był do osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo w wieku 18 – 25 lat, również z orzeczoną niepełnosprawnością. Kontrakty socjalne zostały zawarte z 32 osobami. Zrealizowano 29 kontraktów.

Celem projektu było zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego osób w wieku 18 – 25 lat poprzez kompleksowe działania o charakterze psychologicznym, edukacyjnym i szkoleniowym. Podczas 2010 roku udzielono szerokiego indywidualnego i aktywnego wsparcia. Uczestnikom projektu zapewniono: indywidualne konsultacje z psychologiem, warsztaty psychoedukacyjne, indywidualne konsultacje z doradcą zawodowym, warsztaty w zakresie doradztwa zawodowego, szkolenie z zakresu autoprezentacji i kreowania własnego wizerunku, szkolenie w firmie symulacyjnej oraz udział w indywidualnie dobranym kursie zawodowym (m.in. kucharz, hydraulik, blacharz-dekarz, makijaż permanentny i inne). Wszystkie założone w projekcie cele zostały osiągnięte.

7.4. PRACE SPOŁECZNIE – UŻYTECZNE

Zgodnie z obowiązującą *ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* prace społecznie - użyteczne były szeroko stosowaną formą aktywizacji bezrobotnych klientów MOPS. W ramach prac osoby bezrobotne mogły przepracować maksymalnie dziesięć godzin tygodniowo, za które otrzymywały świadczenie nie pozbawiające ich prawa do świadczeń pomocy społecznej. Świadczenie wynosiło 7,10 zł za godzinę (do maja 6,80 zł), a było w 40 % finansowane przez Urząd Miasta Sopotu, a w 60 % przez Powiatowy Urząd Pracy w Gdyni.

Tabela nr 22. Podmioty zapewniające miejsca do świadczenia prac społecznie – użytecznych w Sopocie w 2010 roku.

nazwa podmiotu	liczba stanowisk	termin
Dom Dziecka „Na Wzgórzu”	1	12.02. - 31.12.
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	3	12.02. - 31.12.
Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji	2	12.02. - 31.12.
SP ZOZ „Uzdrowisko Sopot”	2	12.02. - 31.12.
Zespół Szkół Specjalnych Nr 5	2	12.02. - 31.12.

W ramach prac wykonywane były przede wszystkim prace porządkowe (zewnętrzne i wewnętrzne). W przypadku Zespołu Szkół Specjalnych była to też pomoc w opiece nad niepełnosprawnymi dziećmi.

Zwiększona liczba osób kierowanych do prac społecznie – użytecznych wynikała z rosnącej liczby osób bezrobotnych w Sopocie (XII 2009 – 626 osób, XII 2010 – 722 osoby). Standardowo osoby mogą być kierowane na okres sześciu miesięcy, jednak doświadczenie lat wcześniejszych pokazało, że optymalnym czasem, na jaki kierowano osoby to trzy miesiące. Po tym okresie sytuacja klienta była ponownie analizowana, a pracownik socjalny decydował o ewentualnym przedłużeniu czasu świadczenia pracy.

Jak widać w zestawieniu poniżej do prac kierowane są osoby w wieku produkcyjnym – zarówno mobilnym (18 – 44 lata) oraz niemobilnym (45 – 59/64 lata), spośród których połowa faktycznie podejmuje pracę. 25 % wykonujących prace społecznie – użyteczne podjęło pracę na otwartym rynku pracy (2009 – 24 %).

Tabela nr 23. Prace społecznie – użyteczne w latach 2009 – 2010.

Wyszczególnienie	2009	2010
Liczba osób skierowanych do prac społecznie – użytecznych w tym:	26	40
Liczba osób w wieku 18-44	12	16
Liczba osób w wieku 45-64 (kobiety 45-59)	14	24
Liczba osób, które podjęły prace społecznie – użyteczne	17	21
Liczba osób, które podjęły zatrudnienie na otwartym rynku pracy	4	10

7.5 WOLONTARIAT

Na podstawie ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie organizowano wsparcie wolontariuszy dla klientów MOPS. Wolontariuszem mógł być każdy, kto dobrowolnie i bezpłatnie chciał świadczyć pomoc na rzecz innych, bez względu na wiek, płeć i wykształcenie. W całym roku pracowało 41 wolontariuszy na podstawie porozumień (świadczenie pracy powyżej 30 dni) oraz bez porozumień (w przypadku udziału w jednorazowych akcjach). 16 osób (w tym 9 osób niepełnoletnich) udzielało wsparcia klientom MOPS na podstawie porozumień. W ramach prac znajdowało się: udzielanie korepetycji, zapewnienie kontaktu z otoczeniem osobom starszym, pomoc w funkcjonowaniu Dziennego Domu Pomocy Społecznej, pomoc w opiece nad dziećmi i osobami niepełnosprawnymi intelektualnie. Większość osób biorących udział w jednorazowych akcjach była niepełnoletnia (29 z 31 osób), a zaangażowane były one w pomoc podczas spotkań świątecznych, organizacji festiwalu *Rock&Rap* i innych uroczystości związanych z działalnością MOPS.

Rozdział VIII

POMOC DZIECKU I RODZINIE

8.1. POMOC RODZINIE ZNAJDUJĄCEJ SIĘ W KRYZYSIE

Punkt Interwencji Kryzysowej (PIK), Sopot, Al. Niepodległości 759a

Zadanie realizowane było przez PIK od poniedziałku do piątku od 7:30 do 18:30.

Działania podejmowane przez PIK obejmowały:

- konsultacje i poradnictwo psychologiczne na miejscu i w środowisku zamieszkania osób potrzebujących wsparcia w trudnej sytuacji będące działaniem krótkoterminowym,
- kierowanie po konsultacji do innych instytucji, ułatwianie kontaktu z instytucjami,
- prowadzenie sesji terapeutycznych długoterminowych (jedna sesja to godzinne spotkanie), mających na celu wprowadzenie trwałych zmian w życiu osoby potrzebującej pomocy, a tym samym w jej sposobie radzenia sobie z trudnymi sytuacjami np. przemocą, kryzysem, żałobą, depresją,
- interwencje, których celem jest ograniczenie lub opanowanie kryzysu (działanie obejmuje wejście w środowisko, kontakt z instytucjami oraz utworzenie indywidualnego planu pomocy w środowisku zamieszkania),
- kierowanie osób potrzebujących do Interwencyjnego Miejsca Noclegowego.

Zgodnie z diagnozą terapeutów i interwentów PIK ponad połowę klientów korzystających z ich pomocy dotyczyła problem przemocy, określonej w definicji umieszczonej w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, gdzie *przemoc domowa, to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie na szkodę bliskiej osoby, lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia osób najbliższych*. W przypadku, gdy w rodzinie znajdują się małoletnie osoby, a ich opiekunowie prawni nie wywiązują się ze swojej roli lub w rodzinie dochodzi do przemocy lub innego kryzysu zgłoszonego przez Policję lub sąsiadów PIK podejmuje działania z urzędu.

Tabela nr 24. Punkt Interwencji Kryzysowej w latach 2009 – 2010.

Wyszczególnienie	2009	2010
Liczba osób korzystająca z PIK	308	267
w tym:		
doświadczający przemocy	167	135
Liczba osób korzystających z terapii	100	46
w tym:		
z powodu przemocy	47	19
Liczba osób korzystających z konsultacji	163	209
w tym:		
z powodu przemocy	88	119
Liczba interwencji	56	35
w tym:		
związane z przemocą	41	25

W przypadku zapewnienia miejsca noclegowego dla osób doświadczających przemocy zapewnia się pobyt w Interwencyjnym Miejscu Noclegowym. W całym roku przebywało tam łącznie 4 osoby.

8.2 REALIZACJA PROGRAMU PRZECIWDZIAŁNIA PRZEMOCY W RODZINIE

„Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie na lata 2008 – 2014” został przyjęty Uchwałą Rady Miasta Sopotu, a realizowany jest przez Zespół ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie powołany Zarządzeniem Dyrektora MOPS.

W roku sprawozdawczym sporządzono pilotażową ankietę na temat postaw wobec przemocy domowej skierowaną do pracowników instytucji, jednostek i służb miejskich w Sopocie. W 2010 roku przebadano pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz pracowników Komendy Miejskiej Policji. Wyniki pokazały, że przemoc domowa jest widocznym problemem.

Przeprowadzono szkolenie dla policjantów – funkcjonariuszy Referatu Patrolowo Interwencyjnego. Szkolenie dotyczyło przemocy domowej i obejmowało m.in. następujące tematy: definicja przemocy, cykle przemocy, wyuczona bezradność.

8.3. PORADNICTWO SPECJALISTYCZNE

Poradnictwo specjalistyczne realizowane było przez Dział Pomocy Rodzinie. Poradnictwo specjalistyczne świadczone było osobom i rodzinom, które miały trudności lub wykazywały potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód.

8.3.1. Poradnictwo pedagogiczne

W ramach porad pedagogicznych informowano o prawach i obowiązkach rodziców oraz szkolono rodziny zastępcze i naturalne, kierowano rodziny zastępcze do innych specjalistów, wspierano w pełnieniu roli rodzica oraz edukowano w zakresie wiedzy dotyczącej rozwoju dziecka, udzielano informacji o zadaniach i kryteriach doboru na kandydatów na rodziny zastępcze i adopcyjne, opiniowano oraz szkolono kandydatów na rodziców zastępczych. Pedagog prowadził również pracę socjalną oraz diagnozę ukierunkowaną na ocenę szans powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

Tabela nr 25. Poradnictwo pedagogiczne w latach 2009 – 2010.

<i>Wyszczególnienie</i>	2009	2010
Liczba osób korzystających z porad pedagogicznych	156	151
Liczba porad pedagogicznych ogółem <i>w tym:</i>	567	597
porady dla rodziców naturalnych	73	127
porady dla rodziców zastępczych i adopcyjnych	390	372
Inne	104	115

8.3.2. Poradnictwo prawne

Celem udzielania porad prawnych była pomoc zmierzająca do rozwiązania problemów prawnych. W ramach porad udzielano pomocy w sprawach:

- rodzinnych (przemoc w rodzinie, alimentacja, rozwód, podział majątku),
- karnych (przestępstwo znęcania się, wyłudzenia),
- lokalowych (wnioski o lokale komunalne, socjalne, eksmisje),
- administracyjnych (wymeldowania, zameldowania, sprawy związane z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych).

Porady udzielane były w zakresie prawa rodzinnego i opiekuńczego, lokalowego, cywilnego (głównie spadkowego), karnego, administracyjnego, postępowania przed sądami i organami administracyjnymi.

Tabela nr 26. Poradnictwo prawne w latach 2009 – 2010.

<i>Wyszczególnienie</i>	2009	2010
Liczba osób korzystających z porad prawnych	361	278
Liczba porad prawnych ogółem <i>w tym:</i>	606	690
osobom kierowanym przez pracowników socjalnych	473	491
osobom korzystającym z PIK <i>w tym:</i>	133	199
z powodu przemocy	133	170

8.3.3. Poradnictwo psychologiczne

W ramach porad psychologicznych udzielono porad i wsparcia psychologicznego dzieciom i rodzicom z rodzin zastępczych oraz biologicznym z zakresu problemów dotyczących specyfiki rozwoju psychofizycznego dzieci i ich zaburzeń, specyficznych problemów dzieci, które z powodu niekorzystnej sytuacji życiowej, pozostają pod opieką rodzin zastępczych. W całym roku udzielono 76 porad 16 osobom.

8.4. RODZICIELSTWO ZASTĘPCZE

Organizowanie opieki w rodzinach zastępczych jest zadaniem własnym powiatu. Rodzina zastępcza zapewnia tymczasowo lub na stałe opiekę i wychowanie dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej. W wypełnianiu swoich funkcji kieruje się dobrem przyjętego dziecka i poszanowaniem jego praw. Rodzina taka pełni funkcję rodziców zastępczych bez zrywania więzi z rodziną biologiczną dziecka. Rodzina zastępcza otrzymuje pomoc pieniężną na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka.

Rodzice biologiczni wnoszą opłatę za pobyt dziecka w rodzinie zastępczej do wysokości miesięcznej pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej. Opłatą obciąża się rodziców pozbawionych władzy rodzicielskiej lub rodziców, którym władza rodzicielska została zawieszona albo ograniczona. Prezydent może częściowo zwolnić lub odstąpić od ustalenia opłaty na wniosek lub z urzędu, ze względu na trudną sytuację materialną rodziny.

Organizowanie opieki w rodzinach zastępczych przez Dział Pomocy Rodzinie realizowane jest poprzez:

- a. podejmowanie działań mających na celu pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze,
- b. opiniowanie kandydatów na rodziny zastępcze dla potrzeb Sądu,
- c. szkolenie nowoutworzonych rodzin zastępczych oraz kandydatów na rodziców,
- d. uczestniczenie w przekazywaniu dziecka z rodziny naturalnej pod opiekę rodziny zastępczej,
- e. dokonywanie oceny sytuacji opiekuńczo – wychowawczej dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych,
- f. informowanie Sądu Rodzinnego o nieprawidłowościach występujących w rodzinach zastępczych, o ustaniu zasadności funkcjonowania rodzin zastępczych,
- g. prowadzenie grupy wsparcia dla rodzin zastępczych,
- h. udzielanie poradnictwa pedagogicznego rodzinom mającym trudności w sprawowaniu opieki nad powierzonymi dziećmi
- i. organizowanie opieki dzieciom w sytuacji interwencyjnej (umieszczanie w pogotowiu rodzinnym lub placówce opiekuńczo – wychowawczej),
- j. organizowanie kontaktów dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych z rodzinami naturalnymi
- k. prowadzenie grupy edukacyjnej dla rodziców naturalnych dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych lub placówkach opiekuńczo – wychowawczych,
- l. prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami zastępczymi (2010 – 51 rodzin),
- m. poradnictwo specjalistyczne dla rodziców naturalnych w celu powrotu dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo – wychowawczej do rodziny biologicznej,
- n. powoływanie Komisji ds. odpłatności rodziców naturalnych za pobyt ich dzieci w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo – wychowawczych oraz obciążania i zwalniania z odpłatności (odstąpiono od odpłatności w stosunku do 27 rodziców naturalnych dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych; odstąpiono od odpłatności w stosunku do 15 rodziców naturalnych dzieci umieszczonych w placówce; nie wydano decyzji w stosunku do pozostałych rodziców ze względu na brak możliwości ustalenia ich miejsca pobytu, ustawowo raz w roku podejmuje się czynności w celu ustalenia miejsca pobytu),
- o. udzielanie pomocy pieniężnej,
- p. stałą współpracę i wsparcie rodzin zastępczych zawodowych,
- q. stałą współpracę z instytucjami i organizacjami na rzecz rodzin zastępczych i dzieci.

Na dzień 31.12.2010r. 89 dzieci przebywało w 63 rodzinach zastępczych, w tym w Sopocie 56 dzieci w 46 rodzinach i poza Sopotem 33 dzieci w 17 rodzinach.

Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych w całym roku utrzymuje się na tym samym poziomie (w 2009 roku – 107 dzieci), zwiększyła się ilość dzieci przebywających w zastępczych rodzinach zawodowych (w 2009 roku – 20 dzieci). Odsetek dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie Sopotu utrzymuje się od dwóch lat na podobnym poziomie i wyniósł w roku sprawozdawczym 65% (2009 – 68 %). Pozostałe 35 % dzieci pochodzących z Sopotu przebywało w rodzinach znajdujących się w innych powiatach, pozostając pod nadzorem MOPS Sopot. Odsetek dzieci pod opieką MOPS Sopot przebywających w rodzinnym systemie opieki zastępczej wśród wszystkich dzieci objętych opieką zastępczą wyniósł 75 %.

Tabela nr 27. Rodziny zastępcze w 2010 roku.

Wyszczególnienie	Ogółem		w Sopocie	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach
Rodziny zastępcze <i>w tym:</i>	73*	105**	53	68
Rodziny spokrewnione	53	66	35	42
Rodziny niespokrewnione	14	17	8	9
Rodziny zawodowe <i>w tym:</i>	8	24	2	8
Rodziny wielodzietne	3	10	1	4
Pogotowie rodzinne	1	4	1	4
Rodziny specjalistyczne <i>w tym:</i>	4	10	0	0
dla dzieci niedostosowanych społecznie	1	3	0	0
dla dzieci z dysfunkcjami zdrowotnymi	3	7	0	0
w tym: Dzieci z innych powiatów: <i>w tym:</i>	9	9	9	9
Rodziny spokrewnione	8	8	8	8
Rodziny niespokrewnione	1	1	1	1
Nowopowstałe rodziny zastępcze <i>w tym:</i>	5*	14	---	---
Rodziny spokrewnione	3	3	---	---
Rodziny niespokrewnione	2	4	---	---
Rodziny zawodowe	1	7	---	---

* jedna rodzina jest zarazem rodziną spokrewnioną i niespokrewnioną; zmiana miejsca zamieszkania na inny powiat dotyczy jednej rodziny

** dwoje dzieci przebywało zarazem w rodzinie zawodowej i niespokrewnionej

W 2010 roku zrealizowano projekt *Superwizja konsultacyjna dla rodzin zastępczych zawodowych* dofinansowany przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. 8 rodzin zastępczych uzyskało profesjonalne wsparcie i adekwatną pomoc ze względu na trudny i specyficzny charakter stawianych im zadań. Rodzice zastępczy pracowali z doświadczonym terapeutą głównie nad problemami wychowawczymi, a dzieci miały w tym czasie zajęcia ze specjalistami wspomagające m.in. ich rozwój społeczny, emocjonalny, poznawczy. Superwizyjna praca z rodzinami ukierunkowana była na podwyższanie poziomu umiejętności wychowawczych oraz lepsze radzenie sobie ze stresem i wypaleniem zawodowym. Projekt miał na celu nauczenie rodziców, jak radzić sobie z dziećmi, które mają głębokie deficyty zdrowotne, oraz jak rozwijać ich potencjał.

8.5. MIEJSCA INTERWENCYJNE

Zadanie realizowane było przez Fundację „Rodzina Nadziei” w mieszkaniu składającym się z dwóch pokoi, kuchni i łazienki. Działania Fundacji obejmowały zapewnienie całodobowego wsparcia dziecku i rodzinie

znajdującej się w kryzysowej sytuacji poprzez: doraźną, całodobową opiekę, zaspokojenie potrzeb socjalno – bytowych, opracowywanie indywidualnych planów pracy z dziećmi, nawiązanie kontaktu z rodzicami dzieci, wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa, poczucia wartości, współpracę z innymi podmiotami na rzecz poprawy sytuacji dzieci.

Fundacja „Rodzina Nadziei” została wyłoniona w otwartym konkursie ofert i otrzymała dotację ze środków Miasta Sopotu w wysokości 55 000 zł.

Tabela nr 28. Wykorzystanie miejsc interwencyjnych w latach 2009 – 2010.

Wyszczególnienie	2009	2010
Liczba dzieci przebywających w całym roku	9	8

8.6. PLACÓWKI OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZE

Placówki opiekuńczo – wychowawcze działające na terenie Sopotu to:

1. placówka całodobowa wielofunkcyjna - Dom Dziecka „Na Wzgórzu”,
2. placówka wsparcia dziennego - Ognisko Wychowawcze prowadzone przez Stowarzyszenie „Sopocki Dom”.

Dział Pomocy Rodzinie podejmował następujące działania w zakresie pomocy dzieciom umieszczonym w placówkach opiekuńczo – wychowawczych:

- a. udział w corocznym Zespole ds. Okresowej Oceny Sytuacji dzieci umieszczonych w całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej,
- b. analizowanie zasadności pobytu dzieci w całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej,
- c. kierowanie i zgłaszanie dzieci do rodzin zastępczych, adopcyjnych i innych placówek opiekuńczo – wychowawczych,
- d. umieszczanie dzieci przebywających w Domu Dziecka „Na Wzgórzu” w rodzinach zastępczych,
- e. praca z usamodzielniającymi się wychowankami przebywającymi w całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej,
- f. kontrole dotyczące prawidłowości funkcjonowania placówki celem sprawdzenia realizacji standardów opieki i wychowania.

8.6.1. Placówka opiekuńczo – wychowawcza - wielofunkcyjna

Dom Dziecka „Na Wzgórzu” z filią Grupy Usamodzielniających się Wychowanków

Dziecko pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej może zostać umieszczone w placówce opiekuńczo - wychowawczej typu: interwencyjnego lub socjalizacyjnego. Dziecko może przebywać w placówce opiekuńczo-wychowawczej, zapewniającej całodobową opiekę, do uzyskania pełnoletności, a po uzyskaniu pełnoletności, na dotychczasowych zasadach, do czasu ukończenia szkoły, w której rozpoczęło naukę przed osiągnięciem pełnoletności.

Skierowanie dziecka pozbawionego częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej do placówki opiekuńczo-wychowawczej na pobyt całodobowy może nastąpić po wyczerpaniu możliwości udzielenia pomocy w rodzinie naturalnej lub umieszczenia w rodzinie zastępczej. Całodobowy pobyt dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej powinien mieć charakter przejściowy - do czasu powrotu dziecka do rodziny naturalnej lub umieszczenia w rodzinie zastępczej. Za pobyt dziecka lub osoby pełnoletniej w placówce opiekuńczo-wychowawczej opłatę ponoszą, do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania, rodzice dziecka, osoba pełnoletnia lub jej rodzice, a także opiekunowie prawni lub kuratorzy, w przypadku gdy dysponują dochodami dziecka, z tym że opłata ponoszona przez opiekunów prawnych, kuratorów lub osobę pełnoletnią nie może być wyższa niż 50 % kwoty stanowiącej dochód dziecka lub osoby pełnoletniej. Obowiązek wnoszenia opłaty dotyczy również rodziców pozbawionych władzy rodzicielskiej lub których władza rodzicielska została zawieszona albo ograniczona.

Dom Dziecka „Na Wzgórzu” jest placówką wielofunkcyjną świadczącą usługi opiekuńcze, wychowawcze i dydaktyczne. Dom zapewnia swoim wychowankom całodobową opiekę oraz wychowanie poprzez realizację zadań przewidzianych dla placówki opiekuńczo-wychowawczej i dodatkowo poszerza swoje zadania o działania interwencyjne, terapeutyczne oraz prowadzi indywidualne plany usamodzielnienia w ramach Grupy Usamodzielniających się Wychowanków. Placówka wielofunkcyjna pracuje z rodziną dziecka w celu usprawnienia jej umiejętności opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela nr 29. Wykorzystanie miejsc w Domu Dziecka „Na Wzgórzu” w 2010 roku.

Wyszczególnienie	Liczba miejsc	Liczba dzieci na dzień 31 grudnia	Liczba dzieci na dzień 31 grudnia z Sopotu
Razem w tym:	30	33	23
miejsca socjalizacyjne	20	24	17
filia Grupy Usamodzielniających się Wychowanków	8	8	6
miejsca interwencyjne	2	1	0

Średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w 2010 roku wynosił 4 275 zł zgodnie z opublikowanymi kosztami w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego.

W całym roku w placówce przebywało 47 dzieci, w tym 35 z Sopotu (co stanowiło 75 %). Średnio w miesiącu przebywało 34 dzieci, z czego 25 dzieci z Sopotu. Trzeba zaznaczyć, iż wyższa liczba dzieci z Sopotu spowodowana była kierowaniem przez Sąd Rejonowy większej liczby rodzeństw do placówki.

Wszystkie dzieci opuszczające Dom Dziecka „Na Wzgórzu” były dziećmi pochodzącymi z Sopotu. (2009 – 14 dzieci / 8 z Sopotu).

Tabela nr 30. Dzieci opuszczające Dom Dziecka „Na Wzgórzu” w 2010 roku.

Wyszczególnienie	Ogółem
Liczba dzieci opuszczających Dom Dziecka w tym:	10
Usamodzielnione	2
powrót do domu rodzinnego	2
umieszczone w rodzinach zastępczych	4
umieszczone w innych placówkach	1
Inny powód	1

8.6.2. Placówka opiekuńczo – wychowawcza wsparcia dziennego

Ognisko wychowawcze prowadzone przez Stowarzyszenie „Sopocki Dom” jest placówką opiekuńczo – wychowawczą wsparcia dziennego przeznaczoną dla 30 dzieci w wieku 6 – 18 lat. Placówka otwarta była codziennie od poniedziałku do piątku. Działania obejmowały:

- zapewnienie dzieciom opieki,
- organizowanie czasu wolnego,
- zajęcia edukacyjno – wychowawcze i reedukacyjne,
- zapewnienie ciepłego posiłku oraz wypoczynku letniego i zimowego.

Ponadto, w celu wzmocnienia pomocy równolegle prowadzona była praca z rodziną dziecka.

Tabela nr 31. Wykorzystanie miejsc w ognisku wychowawczym w latach 2009 – 2010.

Wyszczególnienie	2009	2010
Liczba dzieci przebywających na dzień 31 grudnia	30	30
Liczba dzieci przebywających w całym roku	42	41

Stowarzyszenie „Sopocki Dom” zostało wyłonione w otwartym konkursie ofert i otrzymało dotację w roku sprawozdawczym ze środków Miasta Sopotu w wysokości 179 000 zł.

8.7. PRACA SOCJALNA Z RODZINAMI NATURALNYMI I WYCHOWANKAMI SYSTEMU OPIEKI ZASTĘPCZEJ

Celem pracy socjalnej z wychowankami systemu opieki zastępczej jest przygotowanie ich do opuszczenia domu dziecka lub rodziny zastępczej poprzez działania zmierzające do prawidłowego funkcjonowania w środowisku po opuszczeniu systemu opieki zastępczej. Główne formy to: kształtowanie pozytywnego wizerunku samego siebie, rozwijanie osobistych relacji z innymi, przeciwdziałanie ryzykownym zachowaniom, poszerzanie wiedzy wychowanka na temat instytucji wspomagających np. MOPS, PIK, PUP, przygotowanie do świadomego podejmowania różnych ról społecznych, pomoc w wyborze szkoły i pozyskaniu mieszkania. W roku sprawozdawczym prowadzono pracę socjalną z 16 rodzinami naturalnymi.

Praca socjalna z rodzinami naturalnymi dzieci przebywających w opiece zastępczej ma na celu motywowanie i poszukiwanie zasobów rodziców, by przezwyciężyli trudności i problemy, które były przyczyną umieszczenia dziecka w opiece zastępczej. Pracownicy dokonują oceny szans powrotu dziecka pod opiekę rodziców naturalnych. Pracą socjalną objęto 42 wychowanków.

8.8. USAMODZIELNIENIA WYCHOWANKÓW OPUSZCZAJĄCYCH RODZINY ZASTĘPCZE I PLACÓWKI OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZE

Pomoc na usamodzielnienie jest zadaniem własnym powiatu finansowanym ze środków miasta. Pomoc przysługuje osobie usamodzielnianej, która osiągnęła pełnoletność w rodzinie zastępczej, oraz osobie pełnoletniej opuszczającej placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu rodzinnego i socjalizacyjnego, dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno – wychowawczy i młodzieżowy ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy i przebywała tam przez co najmniej rok. Warunkiem uzyskania pomocy na usamodzielnienie jest zobowiązanie się osoby usamodzielnianej do realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia, opracowanego wspólnie z opiekunem usamodzielnienia, zatwierdzonego przez dyrektora MOPS. W przypadku gdy osoba usamodzielniana kontynuuje naukę, pomoc pieniężną na usamodzielnienie wypłaca się po ukończeniu nauki. W uzasadnionych przypadkach pomoc na usamodzielnienie może być wypłacona w trakcie trwania nauki. Pomoc pieniężna na usamodzielnienie może być przyznana na zaspokojenie ważnej życiowej potrzeby osoby usamodzielnianej, w szczególności na:

- a. polepszenie warunków mieszkaniowych,
- b. stworzenie warunków do działalności zarobkowej, w tym podniesienia kwalifikacji zawodowych,
- c. pokrycie wydatków związanych z nauką osoby usamodzielnianej.

Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki przysługuje osobie usamodzielnianej kontynuującej naukę w gimnazjum, szkole ponadpodstawowej, szkole ponadgimnazjalnej lub w szkole wyższej. Przyznawana jest na czas nauki, do czasu jej ukończenia, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia.

Tabela nr 32. Usamodzielnienia wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych w 2010 roku.

Wyszczególnienie	Liczba osób z rodzin zastępczych	Liczba osób z placówek opiekuńczo-wychowawczych
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	23	5
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	4	3
Pomoc na zagospodarowanie	7	2

Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, w uzyskaniu zatrudnienia oraz pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej przyznaje starosta właściwy ze względu na miejsce osiedlenia się osoby usamodzielnianej. W skład pomocy na zagospodarowanie w formie rzeczowej mogą wchodzić: materiały niezbędne do przeprowadzenia remontu i wyposażenia mieszkania, niezbędne urządzenia domowe, pomoce naukowe, sprzęt rehabilitacyjny, sprzęt, który może posłużyć do podjęcia zatrudnienia.

8.9. MIESZKANIE CHRONIONE

Mieszkanie chronione przeznaczone jest dla wychowanków opuszczających rodziny zastępcze lub Dom Dziecka „Na Wzgórzu”, którzy przygotowywani są do usamodzielnienia. Mieszkanie składa się z dwóch pokoi, kuchni i łazienki. W ciągu 2010 roku w mieszkaniu przebywało dwóch wychowanków Domu Dziecka, z którymi równolegle prowadzona była praca socjalna, a działania pracownika socjalnego były nakierowane również na pomoc w pozyskaniu mieszkania z zasobów miejskich. Dwóch wychowanków Domu Dziecka „Na Wzgórzu” otrzymało samodzielny lokal socjalny z zasobów miejskich.

Rozdział IX

ZADANIA REALIZOWANE PRZEZ ORGANIZACJE POZARZĄDOWE I INSTYTUCJE KOŚCIELNE

Zadania pomocy społecznej realizowane są bezpośrednio przez MOPS lub zlecane organizacjom pozarządowym i instytucjom kościelnym w drodze otwartego konkursu ofert ogłaszanego przez Prezydenta Miasta Sopotu lub podmiotom na podstawie *ustawy Prawo zamówień publicznych*.

W 2010 roku w wyniku otwartych konkursów ofert ogłoszonych zgodnie z Uchwałą Rady Miasta w sprawie przyjęcia Programu Współpracy Gminy Miasta Sopotu z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na terenie miasta na rok 2010 oraz Zarządzeniem Prezydenta Miasta Sopotu w sprawie zasad realizacji Programu Współpracy Miasta Sopotu z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami, prowadzącymi działalność pożytku publicznego na terenie Miasta i trybu postępowania przy udzielaniu dotacji, sposobu ich rozliczania oraz kontroli wykonania zadania zleconego w sferze zadań pożytku publicznego przyznano dotacje na zadania powierzone i wspierane z zakresu pomocy społecznej. W roku sprawozdawczym realizowano także zadanie, na które dotacja została przyznana w roku poprzednim.

Tabela nr 33. Dotacje na zadania powierzone przyznane organizacjom pozarządowym i instytucjom kościelnym w drodze otwartego konkursu ofert w 2010 roku.

Organizacja pozarządowa	Nazwa zadania	Czas trwania umowy w 2010r.	Wysokość przyznanej dotacji (w zł)
Stowarzyszenie „Sopocki Dom”	zapewnienie opieki w formie wsparcia dziennego dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych – ognisko wychowawcze	01.01. – 31.12.	179 000
Fundacja „Rodzina Nadziei”	zapewnienie całodobowego wsparcia dziecku i rodzinie znajdującej się w kryzysowej sytuacji	01.01. – 31.12.	55 000
Fundacja „Niesiemy Pomoc”	świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania	01.01. – 31.12.	501 760
Polski Czerwony Krzyż Pomorski Zarząd Wojewódzki	świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania	01.01. – 31.12.	501 760
Pomorski Zarząd Wojewódzki Polski Komitet Pomocy Społecznej	świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania	01.01. – 31.12.	501 760
Polski Czerwony Krzyż Pomorski Zarząd Wojewódzki	świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osobom z zaburzeniami psychicznymi	01.01. – 31.12.	160 992
Caritas Archidiecezji Gdańskiej	zapewnienie opieki w domu pomocy społecznej osobom w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorym	01.01. – 31.03.	112 800
Caritas Archidiecezji Gdańskiej	zapewnienie posiłków – dożywianie w formie ciepłego posiłku zgodnie z ustawą o pomocy społecznej	01.01. – 31.12.	71 550
Caritas Archidiecezji Gdańskiej	zapewnienie posiłków – dożywianie w formie gorącego posiłku oraz dowozu posiłków na terenie miasta Sopotu zgodnie z ustawą o pomocy społecznej	01.09. – 31.12.	49 000
RAZEM			2 133 622

Tabela nr 34. Dotacje na zadania wspierane przyznane organizacjom pozarządowym i instytucjom kościelnym w drodze otwartego konkursu ofert w 2010 roku.

Organizacja pozarządowa	Nazwa zadania	Czas trwania umowy w 2010r.	Wysokość przyznanej dotacji (w zł)
Pomorski Zarząd Wojewódzki Polski Komitet Pomocy Społecznej	udzielanie pomocy rzeczowej i żywnościowej osobom o najniższych dochodach	25.01. – 31.12.	9 160
Stowarzyszenie Penitencjarne „Patronat” Oddział w Gdańsku (z siedzibą w Sopocie)	łagodzenie skutków ubóstwa i tworzenie warunków wyjścia z trudnych sytuacji życiowych	25.01. – 31.12.	3 500
Stowarzyszenie Po_moc	monitoring środowisk wielodysfunkcyjnych w godzinach popołudniowych	01.02. – 17.12.	17 610
Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Gdańskie	udzielanie pomocy rzeczowej i żywnościowej osobom i rodzinom o najniższych dochodach	25.01. – 31.12.	15 600
Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Gdańskie	zapewnienie interwencyjnego pobytu osobom bezdomnym w ogrzewalni	25.01. – 31.12.	7 240
Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Gdańskie	łagodzenie skutków ubóstwa i tworzenie warunków wyjścia z trudnych sytuacji życiowych (wspieranie Zatrudnienia Socjalnego)	01.07. – 31.12.	35 890
RAZEM			89 000

W 2010 roku po raz pierwszy realizowano zadanie *dowóz posiłków zgodnie z ustawą o pomocy społecznej* oraz zapewniono miejsca w *Centrum Integracji Społecznej (wsparcie Zatrudnienia Socjalnego)*. Kwota przyznana organizacjom pozarządowym i kościelnym na realizację zadań powierzonych wzrosła o 0,2 %. Kwota przyznana organizacjom pozarządowym na realizację zadań wspieranych wzrosła o 104,6 %.

Ponadto, zgodnie z *ustawą Prawo zamówień publicznych* wyłoniono organizacje pozarządowe, które realizują zadania w zakresie zapewnienia schronienia i czasowej opieki całodobowej osobom starszym i niepełnosprawnym.

Rozdział X

ŚWIADCZENIA RODZINNE, FUNDUSZ ALIMENTACYJNY, POSTĘPOWANIE WOBEC DŁUŻNIKÓW ALIMENTACYJNYCH

Na podstawie *ustawy o świadczeniach rodzinnych* oraz *ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów* Dział Świadczeń Rodzinnych i Funduszu Alimentacyjnego MOPS wypłacał: zasiłki rodzinne z dodatkami, świadczenia opiekuńcze: zasiłki i świadczenia pielęgnacyjne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Jest to zadanie zlecone gminie do realizacji i finansowane ze środków administracji rządowej.

Wzrost liczby rodzin ogółem korzystających ze świadczeń rodzinnych o 88,1 % (2010 – 2 157) spowodował wzrost wydatków o 9,7 % w stosunku do roku poprzedniego. Liczba świadczeń w zakresie zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami spadła o 7,8 %, przy wzroście wydatków o 10,8 % ze względu na podwyższenie wysokości wypłacanych świadczeń od 1 listopada 2009 roku. Obserwowany jest dalszy nieznaczny wzrost w liczbie świadczeń w ramach zasiłku pielęgnacyjnego (o 5 %) ze względu na starzenie się społeczeństwa przy stabilizacji wydatków na ten cel. W zakresie świadczeń pielęgnacyjnych nastąpił istotny wzrost liczby świadczeń (o 32,2 %), co spowodowało wzrost wydatków o 57,8 %, które łącznie wyniosły 335 192 zł. Kwota na obsługę świadczeń według ustawy wynosi 3 % od kwoty wypłaconych świadczeń.

Tabela nr 35. Liczba świadczeń z zakresu świadczeń rodzinnych w latach 2009 – 2010.

Wyszczególnienie	2009	2010
Liczba świadczeń ogółem	27 809	26 922
Zasiłki rodzinne	12 618	11 549
Dodatki do zasiłków rodzinnych	5 863	5 487
Zasiłki pielęgnacyjne	8 532	8 958
Świadczenia pielęgnacyjne	491	649

Tabela nr 36. Kwoty wydatków z zakresu świadczeń rodzinnych w latach 2009 – 2010.

Wyszczególnienie	2009	2010
Wydatki z zakresu świadczeń rodzinnych ogółem (w zł)	3 411 198	3 743 300
Zasiłki rodzinne	812 815	994 998
Dodatki do zasiłków rodzinnych	775 631	763 536
Zasiłki pielęgnacyjne	1 305 396	1 307 574
Świadczenia pielęgnacyjne	212 356	335 192
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	305 000	279 000

Ze świadczeń z funduszu alimentacyjnego skorzystały 192 rodziny, co jest porównywalne z rokiem ubiegłym, w którym liczba rodzin wyniosła 193.

Tabela nr 37. Fundusz alimentacyjny w latach 2009 – 2010.

Wyszczególnienie	2009	2010
Suma wypłaconych świadczeń (w zł)	1 282 261	1 323 542
Procent wyegzekwowanych należności	16,00	10,3

Rozdział XI

PODSUMOWANIE

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie realizował wszystkie zadania gminne, powiatowe i zlecone przez administrację rządową wynikające z: *ustawy o pomocy społecznej*. Realizowano także zadania wynikające z *ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*, *ustawy o promocji zatrudnienia i instrumentach rynku pracy*. Dodatkowo na zlecenie Prezydenta Miasta Sopotu realizowano zadania z *ustawy o świadczeniach rodzinnych* i *ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów*. W 2010 roku realizowano projekty finansowane z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. Podejmowano nowe działania, inicjatywy i pilotażowe projekty mające na celu wzmocnienie funkcjonowania Ośrodka.

W roku sprawozdawczym liczba rodzin objętych pomocą w ramach *ustawy o pomocy społecznej* wyniosła 1 192 i wzrosła o 5,7 % w stosunku do roku poprzedniego. W pracy socjalnej włączono elementy aktywnej integracji oparte o indywidualną pracę z klientami m.in. kontrakt socjalny, Indywidualny Program Wychodzenia z Bezdomności, kierowanie do prac społecznie – użytecznych. Podejmowano próbę zmotywowania klientów do zmiany swoich postaw i przygotowania do podjęcia pracy.

Zawarto łącznie 94 kontrakty socjalne, w tym w ramach projektu systemowego *Przyszłość w Twoich rękach* finansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego zawarto 32 kontrakty z 32 osobami bezrobotnymi i nieaktywnymi zawodowo w wieku 18 – 25 lat. Zrealizowano kontrakty w 90,4 %. Kontynuowano pracę asystentów rodziny wspierających głównie rodziny bezradne w sprawach opiekuńczo – wychowawczych (łącznie w 27 rodzinach).

W zakresie wsparcia osób bezdomnych zawarto 8 Indywidualnych Programów Wychodzenia z Bezdomności, 2 zostały zakończone. Włączono nowy element pracy – Centrum Integracji Społecznej, gdzie udzielano szerokiego wsparcia ukierunkowanego na reintegrację społeczną i zawodową osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym. Udzielano pomocy przy opłaceniu wynajmu mieszkań przez osoby bezdomne. Osoby bezdomne przebywające w miejscach niemieszkalnych w czasie mrozów miały możliwość skorzystania ze schronienia w Zimowym Punkcie Interwencyjnym w Sopocie przy Caritas Archidiecezji Gdańskiej. W nocy przebywały średnio 23 osoby. Zwiększono liczbę pracowników działających w zakresie wsparcia osób bezdomnych.

W związku z rosnącą liczbą osób bezrobotnych w Sopocie wzrosła liczba osób kierowanych do prac społecznie – użytecznych (o 53,8 % do 40 osób).

Od 2006 roku obowiązuje niezmiennione ustawowe kryterium dochodowe uprawniające do świadczeń z pomocy społecznej. Miasto Sopot traktuje priorytetowo pomoc rodzinom oraz osobom starszym w dożywianiu, zakupie leków, dogrzewaniu mieszkań. W Sopocie obowiązuje podwyższone kryterium dochodowe uprawniające do przyznania pomocy na wspomniane cele.

W 2010 roku przekazano 19 rodzinom poszkodowanym w wyniku pożarów pomoc finansową ze środków miejskich.

Wzrosła liczba osób i koszty wypłaty zasiłków stałych oraz opłacania składek za te osoby. Spowodowane jest to procesem starzenia się społeczeństwa i brakiem uprawnień do świadczeń emerytalnych.

Wsparcie osób starszych jest ważnym elementem systemu pomocy w Sopocie. W roku sprawozdawczym został uruchomiony Dom Pomocy Społecznej z 83 miejscami dla mieszkańców Sopotu w podeszłym wieku i przewlekłe somatycznie chorych. W okresie październik – grudzień w domu zamieszkały 33 osoby. Dzienny Dom Pomocy Społecznej (będący w strukturze MOPS do 31.08.2010r.) został przekształcony w Dzienny Dom Pobytu działający w ramach Sopotkiego Centrum Seniora przy ul. Mickiewicza 49.

Osobom niesamodzielnym zapewniało usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania. W roku sprawozdawczym opracowano lokalny standard usług wdrażany pilotażowo do realizacji. W ramach działań nakierowanych na podniesienie jakości usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania, zapewniało dowóz posiłków osobom niesamodzielnym, co racjonalizuje wykorzystanie środków na pomoc społeczną.

Rok 2010 ogłoszono Europejskim Rokiem Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym. W ramach jego obchodów zrealizowano projekt *Sopotkie Targi Seniora*, którego celem było przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych. Targi odwiedziło 2100 osób, byli to seniorzy, ich rodziny, opiekunowie, ale również mieszkańcy Sopotu i Trójmiasta w różnym wieku, co miało podnieść świadomość społeczeństwa w zakresie problemów starości i budowania postaw akceptacji i tolerancji zapobiegających zjawisku wykluczenia społecznego ludzi w podeszłym wieku, a także ukazać seniora jako klienta – konsumenta usług i produktów rynkowych.

MOPS pozyskał środki na realizację zadań z różnych źródeł:

- projekt systemowy: dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Społecznego,
- *Sopotkie Targi Seniora*: dofinansowanie z funduszy Unii Europejskiej oraz Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej,
- *Superwizja konsultacyjna dla rodzin zastępczych zawodowych*: dofinansowanie z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Zadania w zakresie pomocy społecznej realizowano we współpracy i partnerstwie z organizacjami pozarządowymi w formie wsparcia i powierzenia. Wdrożono realizację dożywiania dla osób objętych usługami opiekuńczymi w formie dowozu.

Zgodnie z *ustawą o pomocy społecznej* Dyrektor MOPS składa Radzie Miasta coroczne sprawozdanie z działalności Ośrodka oraz przedstawia potrzeby w zakresie pomocy społecznej. Kierunki działań na lata następne:

- 1) dalszy rozwój form wsparcia dla osób niesamodzielnych i nieaktywnych zawodowo z powodu wieku,
- 2) rozwój form wsparcia dla osób objętych *ustawą o zdrowiu psychicznym* (w tym powstanie zespołów mieszkalnictwa wspieranego dla osób niepełnosprawnych intelektualnie),
- 3) wdrażanie programów aktywizacji społeczności lokalnej,
- 4) rozwój indywidualnych form pracy z klientem z wykorzystaniem instrumentów aktywnej integracji,
- 5) rozwój narzędzi niezbędnych w pracy socjalnej (w tym asystentury oraz streetworkingu),

- 6) rozwój mieszkalnictwa chronionego, w tym dla usamodzielniających się wychowanków, dla osób bezdomnych realizujących Indywidualne Programy Wychodzenia z Bezdomności, osób niezaradnych życiowo,
- 7) wzmocnienie pieczy zastępczej w oparciu o rodzinne formy,
- 8) rozwój form wsparcia dla ofiar i sprawców przemocy.

SPIS TABEL:

Tabela nr 1.	Liczba wydanych decyzji administracyjnych i odwołań w 2010 roku.
Tabela nr 2.	Realizacja zadań przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie w 2010 roku (na podstawie ustawy o pomocy społecznej i innych ustaw; płatnikiem MOPS i Urząd Miasta Sopotu).
Tabela nr 3.	Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (gminnych i powiatowych) ze względu na podział zadań (na podstawie ustawy o pomocy społecznej) w 2010 roku.
Tabela nr 4.	Dominujące przesłanki do udzielania pomocy w ramach zadań własnych i zleconych gminie w zakresie pomocy społecznej w latach 2009 – 2010.
Tabela nr 5.	Liczba osób korzystających z zajęć w DDPS i DDP w 2010 roku.
Tabela nr 6.	Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania w latach 2009 – 2010.
Tabela nr 7.	Specjalistyczne usługi opiekuńcze w ośrodkach wsparcia w latach 2009 – 2010.
Tabela nr 8.	Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi w latach 2009 – 2010.
Tabela nr 9.	Liczba osób ogółem przebywających w domach pomocy społecznej w 2010 roku.
Tabela nr 10.	Świadczenie rehabilitacji społecznej w 2010 roku.
Tabela nr 11.	„Kawiarnia dla seniora” w 2010 roku.
Tabela nr 12.	Zasiłek stały w latach 2009 – 2010.
Tabela nr 13.	Składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby pobierające zasiłek stały w latach 2009 – 2010.
Tabela nr 14.	Zasiłek okresowy w latach 2009 – 2010.
Tabela nr 15.	Koszty zasiłków na pokrycie kosztów leków i leczenia przyznawanych na podstawie Uchwał Rady Miasta w latach 2009 – 2010.
Tabela nr 16.	Koszty zasiłków na pokrycie kosztów opatu i dogrzanie mieszkania w latach 2009 – 2010.
Tabela nr 17.	Liczba osób bezdomnych w latach 2009 – 2010.
Tabela nr 18.	Podmioty zapewniające schronienie zgodnie z umowami w 2010 roku.
Tabela nr 19.	Praca socjalna realizowana w ramach zadań gminy w latach 2009 – 2010.
Tabela nr 20.	Kontrakt socjalny w latach 2009 – 2010.
Tabela nr 21.	Asystent rodziny w latach 2009 – 2010.
Tabela nr 22.	Podmioty zapewniające miejsca do świadczenia prac społecznie – użytecznych w Sopocie w 2010 roku.
Tabela nr 23.	Prace społecznie – użyteczne w latach 2009 – 2010.
Tabela nr 24.	Punkt Interwencji Kryzysowej w latach 2009 – 2010.
Tabela nr 25.	Poradnictwo pedagogiczne w latach 2009 – 2010.
Tabela nr 26.	Poradnictwo prawne w latach 2009 – 2010.
Tabela nr 27.	Rodziny zastępcze w 2010 roku.
Tabela nr 28.	Wykorzystanie miejsc interwencyjnych w latach 2009 – 2010.
Tabela nr 29.	Wykorzystanie miejsc w Domu Dziecka „Na Wzgórzu” w 2010 roku.
Tabela nr 30.	Dzieci opuszczające Dom Dziecka „Na Wzgórzu” w 2010 roku.
Tabela nr 31.	Wykorzystanie miejsc w ognisku wychowawczym w latach 2009 – 2010.
Tabela nr 32.	Usamodzielnienia wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych w 2010 roku.
Tabela nr 33.	Dotacje na zadania powierzone przyznane organizacjom pozarządowym i instytucjom kościelnym w drodze otwartego konkursu ofert w 2010 roku.
Tabela nr 34.	Dotacje na zadania wspierane przyznane organizacjom pozarządowym i instytucjom kościelnym w drodze otwartego konkursu ofert w 2010 roku.
Tabela nr 35.	Liczba świadczeń z zakresu świadczeń rodzinnych w latach 2009 – 2010.
Tabela nr 36.	Kwoty wydatków z zakresu świadczeń rodzinnych w latach 2009 – 2010.
Tabela nr 37.	Fundusz alimentacyjny w latach 2009 – 2010.

Sporządziła: Barbara Mejsner – st. specjalista ds. analiz